

Tradenomer inom ekonomiförvaltning – kan de vad som krävs?

Emma Dahlgren

Examensarbete för tradenom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för företagsekonomi
Vasa 2017

EXAMENSARBETE

Författare: Emma Dahlgren

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Vasa

Inriktningsalternativ: Ekonomiförvaltning

Handledare: Anna-Lena Berglund

Titel: Tradenomer inom ekonomiförvaltning

– kan de vad som krävs?

Datum 29.11.2017 Sidantal 68

Bilagor 2

Abstrakt

Syftet med detta examensarbete är att ta reda på vad näringslivet önskar att tradenomer med profileringen ekonomiförvaltning har för kunskaper då de kommer ut i arbetslivet. I och med att det kommer ske en revidering av läroplanen inom utbildning i företagsekonomi vid Yrkeshögskolan Novia i Vasa hösten 2018 är olika åsikter av värde. Också möjligheten att kunna avlägga GR-examen med de studier som tradenomutbildningen ger beaktas i examensarbetet.

Den teoretiska delen i examensarbetet behandlar yrkeshögskoleutbildning i Finland, företagsekonomi vid Yrkeshögskolan Novia i Vasa och läroplanen för studier inom företagsekonomi med profileringen ekonomiförvaltning. Begreppen ekonomiförvaltning, extern och intern redovisning samt revision tas också upp. Även de krav som är specifika för att få delta i GR-examen presenteras liksom kraven för CGR- och OFGR-specialiseringsexamina.

Den empiriska delen består av fem kvalitativa intervjuer som är gjorda med yrkeskunniga experter inom ämnesområdet. Undersökningens resultaten visar enligt respondenternas svar att inom ekonomiförvaltning behövs kunskaper bland annat i bokföring, bokslut, analysering och problemlösning. Något som utbildningen borde ta i beaktande är den pågående utvecklingen av ekonomiförvaltning som bransch och som innebär mer digitalisering och elektronisk redovisning. Även tekniskt kunnande kan vara av vikt för en tradenom framöver. Resultatet angående möjligheten att kunna delta GR-examen är att tradenomstuderande behöver komplettera med någon eller några kurser i juridik som till exempel som valfria studier.

Språk: svenska

Nyckelord: tradenom, företagsekonomi, ekonomiförvaltning, läroplan, GR-examen, revision, redovisning

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Emma Dahlgren

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vaasa

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Ohjaaja: Anna-Lena Berglund

Nimike: Taloushallinnon tradenomit

– osaavatko he mitä vaaditaan?

Päivämäärä 29.11.2017 Sivumäärä 68

Liitteet 2

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää mitä valmiuksia elinkeinoelämä haluaa että taloushallinnon tradenomilla on kun hän lähtee työelämään. Koska liiketalouden koulutuksen opetussuunnitelma uudistetaan Yrkeshögskolan Noviassa Vaasassa syksyllä 2018, erilaiset mielipiteet ovat tärkeitä saada. Myös mahdollisuus suorittaa HT-tutkinto tradenomitutkinnon pohjalta otetaan huomioon opinnäytetyössä.

Teoreettinen osio opinnäytetyössä käsittelee ammattikorkeakoulukoulutusta Suomessa, liiketaloutta Yrkeshögskolan Noviassa Vaasassa sekä liiketalouden opetussuunnitelmaa ja siihen liittyviä syventäviä taloushallinnon opintoja. Sanat taloushallinto, ulkoinen ja sisäinen laskentatoimi ja tilintarkastus käsitellään myös työssä. Myös HT-tutkintokokeeseen osallistumisen vaatimukset esitetään ja sen lisäksi myös KHT-tutkinnon ja JHT-tutkinnon koskevat vaatimukset.

Empiirinen osa koostuu viidestä kvalitatiivisesta haastattelusta ammattitaitoisien asiantuntijoiden kanssa taloushallinnon alalla. Tutkimuksen tulokset osoittavat haastattelujen perusteella, että muun muassa kirjanpitotaidot, tilinpäätöstaidot, analysointitaidot ja ongelmanratkaisutaidot ovat taitoja, joita tarvitaan taloushallinnossa. Tärkeä asia, mitä koulutuksen pitää ottaa huomioon, on taloushallinnon jatkuva kehitys. Tämä tarkoittaa enemmän digitalisointia ja sähköistä laskentatoimia. Myös tekninen osaaminen voisi olla hyvää. Tulos koskien mahdollisuutta osallistua HT-tutkintoon on, että tradenomiopiskelijan pitää suorittaa tietyt juridiikan kurssit esimerkiksi vapaasti valittavina opintoina.

Kieli: ruotsi

Avainsanat: tradenomi, liiketalous, taloushallinto, opetussuunnitelma, HT-tutkinto, tilintarkastus, laskentatoimi

BACHELOR'S THESIS

Author: Emma Dahlgren

Degree Programme: Business Administration

Specialization: Financial Administration

Supervisor: Anna-Lena Berglund

Title: Students of Financial Administration

– do they meet the requirements?

Date November 29, 2017 Number of pages 68 Appendices 2

Abstract

The purpose of this thesis was to find out what the business sector expects students of financial administration to know when they enter working life. Since there is going to be a curriculum revision of Business Administration at Novia University of Applied Sciences in Vaasa in autumn 2018, different opinions are important. The possibility to do the licensed accountant exam based on the studies of Business Administration programme was also considered in this thesis.

The theoretical background covers polytechnic education in Finland, Business Administration at Novia University of Applied Sciences in Vaasa and the curriculum of Business Administration programme within the specialization Financial Administration. The concepts financial administration, financial and management accounting and auditing are also described. The requirements of participating at basic accountant HT-exam will be presented as well as the requirements of KHT- and JHT-examinations.

The empirical part consisted of five qualitative interviews conducted with experienced professionals in the field. According to the information of the respondents the findings indicated that in Financial Administration knowledge is needed for example in accounting, financial statement, analyzing and in problem solving. The ongoing development in the field of Financial Administration is something that the programme has to consider. This means more digitalization and electronic accounting. Also technical skills are something that could be needed. As a result of the opportunity of doing the licensed accountant HT-exam, it was found that students need to complete with some juridical courses, for example as elective studies.

Language: Swedish Key words: student of the degree programme in Business Administration, Business Administration, Financial Administration, curriculum, accountant HT-exam, auditing, accounting

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte.....	2
1.2	Forskningsmetod	2
1.3	Avgränsning och problemområde.....	3
1.4	Examensarbetets disposition.....	3
2	Yrkeshögskoleutbildning i Finland	4
2.1	Yrkeshögskolestudier och deras uppbyggnad	4
2.2	Yrkeshögskolelagen	7
2.3	Yrkeshögskolan Novia.....	8
2.4	Företagsekonomi vid Yrkeshögskolan Novia i Vasa	10
2.5	Läroplanen för studier inom företagsekonomi.....	12
2.5.1	Grundstudier	12
2.5.2	Yrkesstudier.....	14
2.5.3	Fördjupade studier inom profileringen ekonomiförvaltning.....	17
3	Ekonomiförvaltning.....	21
3.1	Vad är ekonomiförvaltning?.....	21
3.2	Ekonomiadministrationsförbundet i Finland.....	22
3.3	Framtida kunnande inom bokföring som en del av ekonomiförvaltningen.....	23
4	Redovisning.....	25
4.1	Extern redovisning.....	25
4.2	Intern redovisning.....	26
5	Revision och examina	27
5.1	Vad är revision?	27
5.2	Revisor och GR-, CGR- och OFGR-examina.....	28
6	Empirisk undersökning	32
6.1	Val av forskningsmetod.....	32
6.2	Undersökningens genomförande.....	33
6.3	Presentation av respondenterna.....	34
6.3.1	Allmänt.....	36
6.3.2	Extern och intern redovisning.....	39
6.3.3	Yrkesstudier och profileringsstudier i läroplanen.....	43
6.3.4	Inriktning ekonomiförvaltning samt GR-examen.....	45
6.3.5	Möjlig kompletterbar kompetens i läroplanen.....	47
6.3.6	Tradenomers möjlighet till anställning	49
6.3.7	Möjliga förändringar och nya kompetenser inom ekonomiförvaltning.....	50

7	Analys och tolkning.....	55
7.1	Analys av intervjusvaren	55
7.2	SWOT-analys.....	60
8	Undersökningens trovärdighet	62
9	Slutdiskussion	63
	Källförteckning.....	66

Bilageförteckning

Bilaga 1	Intervjufrågor
Bilaga 2	Förkortad version av läroplanen inom utbildning i företagsekonomi (2014), Tradenom (YH)

1 Inledning

Detta examensarbete kommer behandla tradenomer med inriktning på ekonomiförvaltning och näringslivet med beaktande av den kunskap och kompetens som strävas efter vid sysselsättningen av tradenomer idag, men också om några eller flera år. Vid Yrkeshögskolan Novia i Vasa kan man sedan år 2013 studera till tradenom med antingen inriktning på ekonomiförvaltning eller internationell handel. I och med att jag själv valt ekonomiförvaltning som studieämne efter mitt första studieläsår vid Novia, 2014–2015, kommer undersökningens mål vara att endast fokusera på denna profilering enligt uppdragsgivarens önskemål. Eftersom arbetets längd är begränsad och därmed behöver avgränsas kom vi fram till att detta var en bra lösning för mitt examensarbete. Uppdragsgivaren för mitt examensarbete är YH Novia Vasa, företagsekonomi. I teoridelen kommer jag närmare gå in på läroplanen för utbildningen inom företagsekonomi samt de fördjupade studierna inom ekonomiförvaltning.

Yrkeshögskolan Novia på Brändö i Vasa är det enda svenskspråkiga alternativet i Österbotten för de som vill studera på modersmålet till tradenom. Utbildningen inom företagsekonomi är populär och studieplatserna fylls av nya studeranden varje läsår. Detta kan påvisas genom hur många som haft *Utbildning inom företagsekonomi* vid Novia i Vasa som förstahandsval vid ansökan för 2017: lediga platser 40, förstahandssökande 70, antagna 52. Om man beaktar sökanden till ekonom- och tradenomutbildningarna på svenskt håll i Finland för hösten 2017 kan det konstateras att en tredjedel av alla sökanden har sökt om att få inleda ekonom- eller tradenomstudier. (Ekholm, 2017)

Att utbildningen inom företagsekonomi vid Novia i Vasa lockar är intressant. Detta gör att den empiriska delen i studien kommer fokuseras på vad näringslivet önskar att en tradenom har med sig ut i arbetslivet och vad som eventuellt borde tas i beaktande i undervisningen. I och med att det kommer ske en revidering av läroplanen för utbildning i företagsekonomi hösten 2018 är yrkeskunnigas åsikter av värde för att till exempel få reda på om det är den externa eller den interna redovisningen som borde betonas mer vid kunskapsförmedlingen i utbildningen.

Denna undersökning hoppas jag inte bara kommer till nytta för enheten inom företagsekonomi samt för de som redan studerar, utan även för de som planerar att börja studera företagsekonomi på högskolenivå. Som följande kommer syfte presenteras.

Därefter beskriver jag val av forskningsmetod. Avgränsning och problemområde samt examensarbetets disposition slutför därpå inledningen.

1.1 Syfte

Mitt examensarbete innehar syftet att ta reda på vad en tradenom som studerat ekonomiförvaltning bör ha för insikter i sitt studieämne. Målet med examensarbetet är att genom kvalitativ metod, dvs. med hjälp av intervjuer ta reda på om utexaminerade tradenomer har den kunskap som förväntas av näringslivet och offentliga sektorn med beaktande av den nuvarande läroplanen. Har yrkeskunniga i näringslivet synpunkter som kunde tas i beaktande då man planerar en revidering av läroplanen för hösten 2018? Är profileringen ekonomiförvaltning ändamålsenligt uppbyggd med de 45 studiepoängen som fördjupningen ger studeranden? Saknas någon speciell kompetens över ett ämne som man önskar tas i beaktande? Underlättar profileringsstudierna möjligheten till GR-examen? Vilka personliga egenskaper önskas av en tradenom? Hur ser man på kunskaper inom extern och intern redovisning? Är möjligheten till arbete för tradenomer god? Kommer det ske förändringar inom ekonomiförvaltning som bransch framöver? Hur ska i sådana fall läroplanens innehåll svara mot dessa förändringar?

Avsikten är att endast fokusera på att undersöka inriktningen ekonomiförvaltning med beaktande av Yrkeshögskolan Novias läroplan, Vasa. Valet av intervjupersoner väljs utgående från olika företag och en samkommun i offentliga sektorn som handhar ekonomiförvaltning på något sätt. Valet av yrkeskunniga personer faller inom Vasaregionen då detta anses logiskt då Vasa rymmer många olika företag.

1.2 Forskningsmetod

Jag har valt att använda kvalitativ forskningsmetod vid genomförandet av min studie, eftersom jag anser att denna metod är det mest lämpade tillvägagångssättet då man vill ta kontakt med företag och offentliga sektorn som verkar inom ämnesområdet. Metoden baserar sig på intervjuer som i detta arbete utförs via e-post och som personliga intervjuer med på förhand bestämda frågor av intervjuaren. Som metod kan intervjuer anses vara till fördel för en undersökning som denna då de ger möjligheten till öppen diskussion. Respondenterna får besvara frågorna enligt deras uppfattning och erfarenhet uttryckt i fritt formulerade meningar preciserade med till exempel förslag och idéer. Analysen av intervjuerna kommer jag presentera i den empiriska delen i examensarbetet.

1.3 Avgränsning och problemområde

Detta examensarbete avgränsas så att endast profileringen ekonomiförvaltning beaktas i studien om näringslivets förutsättningar på tradenomer. Jag kommer därför inte behandla profileringen internationell handel som också går att välja som inriktning vid Yrkeshögskolan Novia. Skälet till detta val är att få ett mer helhetligt och konkret arbete med teori och intervjuer som utgår från och behandlar området ekonomiförvaltning.

Problemområde för denna studie innebär i första hand fokusering på de kunskaper och färdigheter som läroplanen ger tradenomstuderanden, vad yrkeskunniga anser om den nuvarande läroplanens uppbyggnad samt hur ekonomiförvaltning som bransch eventuellt kommer ändras framöver och hur utbildningen ska svara mot dessa förändringar.

1.4 Examensarbetets disposition

Detta examensarbete är uppdelat i en teoretisk- samt empirisk del. Den teoretiska delen börjar i kapitel två som behandlar yrkeshögskoleutbildning i Finland. Detta kapitel är indelat i underkapitel som presenterar yrkeshögskolestudier och deras uppbyggnad, yrkeshögskolelagen, Yrkeshögskolan Novia samt studierna inom företagsekonomi vid enheten i Vasa. Läroplanen beskrivs och profileringen ekonomiförvaltning tas därmed också upp. Därefter i kapitel tre undersöks ekonomiförvaltning som begrepp närmare och *Ekonomiadministrationsförbundet i Finland* presenteras också. Därutöver koncentreras detta kapitel också på en artikel innehållande vad en bokförare bör kunna och tänka på som framtida yrkesperson inom ekonomiförvaltning. I fjärde kapitlet behandlas redovisning och fokusen här ligger på extern samt intern redovisning. Den teoretiska delen avslutas i femte kapitlet med beskrivning av vad revision är och vad GR-, CGR- och OFGR-examina innebär. Här tas också kortfattat upp om studierna i läroplanen möjliggör deltagande i GR-examen.

Därpå i sjätte kapitlet följer studiens undersökning och intervjuer med utvalda företag i näringslivet samt intervju med en yrkesperson inom en samkommun i Svenska Österbotten. Analys av intervjusvaren samt en SWOT-analys hittas i kapitel sju och därefter behandlas undersökningens trovärdighet i kapitel åtta. I det avslutande nionde kapitlet genomförs slutdiskussion. Intervjufrågorna och en förkortad version av läroplanen över utbildningen i företagsekonomi hittas som bilagor i slutet av arbetet. Också en källförteckning finns till påseende över använda källor.

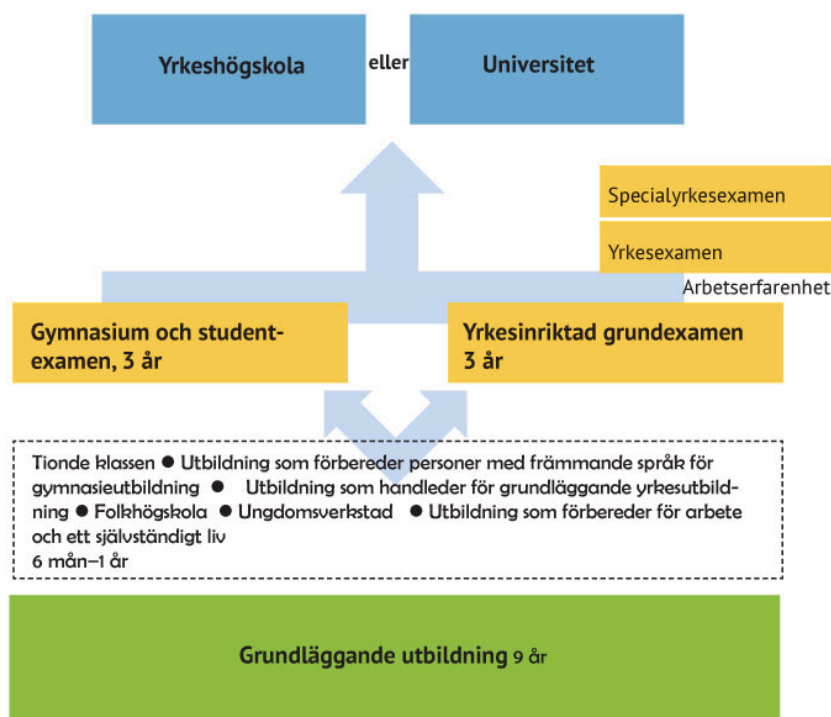
2 Yrkeshögskoleutbildning i Finland

I detta kapitel redogörs det för vad yrkeshögskolestudier innebär samt så diskuteras studiernas uppbyggnad vid en yrkeshögskola. Också yrkeshögskolelagen, Yrkeshögskolan Novia samt studier inom företagsekonomi vid Yrkeshögskolan Novia i Vasa presenteras. I detta kapitel tas också profileringen ekonomiförvaltning upp som kommer presenteras lite mer ingående baserat på examensarbetets syfte.

2.1 Yrkeshögskolestudier och deras uppbyggnad

Efter att man avklarat och fullgjort den obligatoriska grundläggande utbildningen, dvs. årskurserna 1–9, samt antingen fullgjort sina gymnasiestudier och eller studier i en yrkesskola med yrkesinriktad grundexamen har man den möjligheten att börja studera på en yrkeshögskola (YH). En yrkeshögskola erbjuder studeranden möjligheten till praktisk kontakt med arbetslivet och med den regionala utvecklingen. Man beaktar studiernas innehåll då man ser på arbetslivets behov. En yrkeshögskola kan erbjuda ett brett urval av studier beroende på vilken bransch man är intresserad av då yrkeshögskolor är så uppbyggda att de omfattar olika branscher. Studierna vid en yrkeshögskola ska komma till nytta för den studerande så att undervisningen beaktar arbetslivets och arbetslivsutvecklingens krav och så att man blir expert inom sitt område genom uppgifter som är yrkesinriktade. Att avlägga examensinriktade studier och examen vid en yrkeshögskola innebär att den studerande inte behöver betala några kostnader, eftersom studierna vid en yrkeshögskola är avgiftsfria. (Studieinfo, u.å.a; Undervisnings- och kulturministeriet, u.å.a)

I figur 1 förtydligas det att efter att man fullgjort sin läroplikt har man möjlighet till gymnasie- eller yrkesinriktade studier. Därefter blir kanske högskole- eller universitetsstudier aktuella som innebär högskoleutbildning inom något valt område.

Figur 1. Från grundläggande utbildning till högskolestudier. (studieinfo.fi)

I Finland finns 23 yrkehögskolor på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde samt Högskolan på Åland. Utöver dessa högskolor finns Polisyrkehögskolan Polamk som är belägen i Tammerfors och som kännetecknas av att den är underställd inrikesministeriet. Oberoende vilken högskola man valt att studera vid kan man avlägga lägre yrkehögskoleexamen och i ett senare skede eventuellt högre yrkehögskoleexamen. Högre yrkehögskoleexamen innebär följande examenssteg då man tagit högskoleexamen och dessutom har jobbat tre år och fått arbetsfarenhet. (Studieinfo, u.å.a; Undervisnings- och kulturministeriet, u.å.a)

I figur 2 nedan framkommer de 23 yrkehögskolor inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som man kan studera vid idag. Yrkehögskolorna är form av aktiebolag. (Undervisnings- och kulturministeriet, u.å.b) Av tabellen framkommer det att majoriteten av yrkehögskolorna är finskspråkiga då de är utspridda över hela landet. I studiestaden Vasa hittar man Vasa Yrkehögskola, dvs. VAMK samt Yrkehögskolan Novia. I hela landet finns det två svenskspråkiga yrkehögskolor, Yrkehögskolan Arcada i Helsingfors samt Yrkehögskolan Novia.

Yrkeshögskolan Arcada
Centria ammattikorkeakoulu
Diakonia-ammattikorkeakoulu
HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Hämeen ammattikorkeakoulu
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Karelia-ammattikorkeakoulu
Lahden ammattikorkeakoulu
Lapin ammattikorkeakoulu
Laurea-ammattikorkeakoulu
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Oulun ammattikorkeakoulu
Saimaan ammattikorkeakoulu
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Savonia-ammattikorkeakoulu
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu
Turun ammattikorkeakoulu
Vaasan ammattikorkeakoulu
Yrkeshögskolan Novia

Figur 2. Yrkeshögskolor i Finland.

Uppbyggnaden av yrkeshögskolestudier innebär främst både närundervisning samt praktisk erfarenhet då man som studerande får bekanta sig med arbetslivet genom arbetspraktik. Vanligt är att utbildningar inom en yrkeshögskola antingen innebär 210, 240 eller 270 studiepoäng och målsatt tid för avläggande av examen är 3,5 – 4,5 år. Om man beaktar strukturen för en utbildning vid en yrkeshögskola som efter 210 studiepoäng leder till examen, som utbildning inom företagsekonomi vid Yrkeshögskolan Novia, kan följande innehåll poängteras att examen innehåller:

- Grundstudier 60 studiepoäng
- Yrkesstudier 90 studiepoäng
- Valfria studier 15 studiepoäng
- Arbetspraktik 30 studiepoäng
- Lärdomsprov 15 studiepoäng

Då man inleder sina studier påbörjar man först grundstudierna inom sitt valda utbildningsområde för att få en grund inför de fördjupade studierna. Yrkesstudierna som innebär totala 90 studiepoäng har som uppgift att ge fördjupad kunskap inom ett delområde man valt, till exempel ekonomiförvaltning. De valfria studierna med 15 studiepoäng får väljas enligt eget intresse, men de ska vara högskolestudier antingen avlagda i Finland eller utomlands. Till yrkeshögskolestudierna hör också arbetspraktik som inte behöver utföras allt på en gång utan även praktik utförd i delar godkänns. Varför arbetspraktik anses vara en viktig del av yrkeshögskolestudier är för att då får man fördjupa sig i det område man valt genom att vara i en verklig arbetsmiljö. Under praktiktiden får man handledning från yrkeshögskolan. Den sista delen i yrkeshögskolestudier för att nå examen är själva examensarbetet som ger 15 studiepoäng. Examensarbetet innebär att man främst ägnar sig åt ett ämne inom det område som man specialiserar sig i. Syftet är att man kan visa och använda det man lärt sig i praktiken. (Studieinfo, u.å.b)

Den presenterade strukturen ovan för yrkeshögskolestudier med 210 studiepoäng visar alltså vad yrkeshögskolestudier består av. Utbildningsprogram kan variera från yrkeshögskola till yrkeshögskola, eftersom skolorna själva får se över och planera utbildningsprogrammets innehåll. (Studieinfo, u.å.b)

Ovan har lägre högskoleexamen presenterats. Om man beaktar en högre yrkeshögskoleexamen omfattar denna antingen 60 eller 90 studiepoäng. Beräknad studietid för examen är 1 – 1,5 år. Innehållet i denna studiehelhet fokuseras på fördjupade studier 25 studiepoäng, valfria studier 5 studiepoäng och lärdomsprov 30 studiepoäng. (Studieinfo, u.å.b) För tradenomer gäller 90 studiepoäng för magisterexamen inom högre yrkeshögskoleutbildning (se kapitel 2.3).

2.2 Yrkeshögskolelagen

För yrkeshögskolor finns en lagstadgad lag som tillämpas på de yrkeshögskolor som räknas till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde (se figur 2). Yrkeshögskolelagen (932/2014) innebär att alla yrkeshögskolor i Finland måste ge sådan expertisundervisning som beaktar kraven från arbetslivet och arbetslivsutvecklingen:

”Yrkeshögskolorna har till uppgift att meddela sådan högskoleundervisning för yrkesinriktade expertuppgifter som baserar sig på arbetslivets och arbetslivsutvecklingens krav samt på forskning och konstnärliga och kulturella utgångspunkter och att stödja studerandenas yrkesutveckling.” (Yrkeshögskolelag 932/2014, § 4)

Forskningsverksamhet samt utvecklings- och innovationsverksamhet är punkter som yrkeshögskolor bör åstadkomma. Dessa verksamheter ska vara sådana som understödjer yrkeshögskoleundervisningen, främjar arbetslivet och utvecklingen regionalt samt som beaktar näringsstrukturen och möjlighet till förnyelse. Främjande av livslångt lärande är målet då yrkeshögskolan utför sina uppgifter enligt lag. Samarbete med näringslivet och övriga arbetslivet är viktigt och därför bör uppgifterna presteras tillsammans med dem. Också samarbete med högskolor utomlands och egna högskolor ska beaktas enligt lag.

Som organisation har en yrkeshögskola plikten att ha organ. Dessa är styrelsen och en rektor som fungerar som verkställande direktör. Åtminstone en examensnämnd är ett krav enligt lag. Som utbildningsuppgift har yrkeshögskolan en plikt att följa lagen om att undervisnings- och examensspråk antingen är finska eller svenska. En yrkeshögskola kan utöver finska och svenska också välja att undervisa och ha examen på andra språk.

I kapitel 2.1 diskuterades yrkeshögskolestudier. Enligt lag har en person behörighet för studier vid yrkeshögskola om hen avlagt eller fullgjort:

- 1) gymnasiets lärokurs eller examen som hänvisas i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005)
- 2) yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som anvisar till lagen om yrkesutbildning (531/2017), eller
- 3) utländsk utbildning som ger behörighet för studier vid högskola (Yrkeshögskolelag 932/2014, § 25).

Möjligheten att avlägga högskolestudier förutsätter alltså gymnasiestudier och eller studentexamen, grundexamen i yrkesutbildning eller utbildning avlagd utomlands. Härnäst i följande kapitel kommer Yrkeshögskolan Novia presenteras.

2.3 Yrkeshögskolan Novia

Yrkeshögskolan Novia bedriver svenskspråkig yrkeshögskoleutbildning längs den finlandssvenska kusten; i Västra Nyland, Åboland och i Österbotten. Detta innebär städerna Vasa, Åbo, Raseborg och Jakobstad. Yrkeshögskolan bildades 1.8.2008 då man sammanförde Svenska yrkeshögskolan och Yrkeshögskolan Sydväst. Ägare till Ab Yrkeshögskolan vid Åbo Akademi är Åbo Akademi (75 %), Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, SÖFUK, (12,5 %) och Utbildningsstiftelsen Sydväst (12,5 %).

Genom att finnas i Svenskfinland för svenskspråkiga studeranden har yrkeshögskolan fått ett bra rykte om sig: ”Med sina 4000 studerande och en personalstyrka som består av ca 300 personer är högskolan den största svenskspråkiga yrkeshögskolan i Finland” (Novia, u.å.d). Genom utbildningar som kan konstateras vara up-to-date får studerande möjlighet att ta ett steg in i sina framtida yrkeskarriärer. Genom högskoleutbildning och fortbildning vill man beakta arbetslivets behov. Dessutom ägnar man sig åt relevant forskning. (Novia, u.å.d)

Novia som högskola erbjuder olika utbildningar på sina fem campus; Campus Vasa, Campus Åbo, Aboa Mare Åbo, Campus Raseborg och Campus Allegro Jakobstad. Examensinriktade studier som kan avläggas vid Novia är examensinriktade dagstudier (Bachelorexamen), examensinriktade dagstudier på engelska (Bachelor Degree), examensinriktad högre yrkeshögskoleexamen på svenska och engelska (Masterexamen) samt examensinriktade flerformsstudier på svenska och engelska (Bachelorexamen). Dessutom har man möjlighet till fortbildning vid Centret för Livslångt Lärande vid Åbo Akademi och Yrkeshögskolan Novia. (Novia, u.å.d)

De utbildningsområden som utmärker högskolan som högklassig och som högskolestuderande efter eget intresse kan välja och rikta in sig på är följande:

- företagsekonomi
- bioekonomi
- kultur
- skönhetsbranschen
- sjöfart
- social- och hälsoområdet
- teknik (Novia, u.å.d).

I detta arbete läggs tyngdpunkten på företagsekonomi som utbildningsområde på Novias campus på Wolffskavägen i Vasa. Om man utgående från ovannämnda områden beaktar vilka YH-examen, dvs. vilka Bachelorexamen på lägre nivå man som studerande kan avlägga vid Novia, kan det konstateras att antalet inte är så få. I figur 3 nedan presenteras de YH-examen som kan avläggas på olika orter vid Novia.

Agrolog (YH)	Raseborg	
Barnmorska (YH)	Vasa	
Bildkonstnär (YH)	Jakobstad	
Bioanalytiker (YH)	Vasa	
Byggmästare (YH)	Raseborg	
Dramainstruktör (YH)	Jakobstad	
Estenom (YH)	Vasa	
Formgivare (YH)	Jakobstad	
Hortonom (YH)	Raseborg (utgående utbildning)	
Hälsovårdare (YH)	Vasa, Åbo	
Ingenjör (YH)	Vasa, Raseborg	
Medianom (YH)	Jakobstad	
Miljöplanerare (YH)	(utgående utbildning)	
Musiker (YH)	Jakobstad	
Musikpedagog (YH)	Jakobstad	
Restonom (YH)	Åbo (profilering inom tradenom)	
Röntgenskötare (YH)	Vasa	
Samhällspedagog (YH)	Åbo	
Sjukskötare (YH)	Vasa, Åbo	
Sjökapten (YH)	Åbo	
Skogsbruksingenjör (YH)	Raseborg	
Socionom (YH)	Vasa, Åbo	
Tradenom (YH)	Vasa, Åbo	

Figur 3. YH-examen – Bachelor-examen vid Novia.

Vid sidan av avläggandet av Bachelor-examen som i anspråk tar 3,5 – 4,5 år, kan man också avlägga Masterexamen vid Novia. Denna examen innebär högre YH-examen. Som exempel kan man välja att avlägga högre YH inom sin tradenomutbildning. Magisterprogrammet *Master of Business Administration, Leadership and Service Design* finns vid Novia i Åbo och beräknad studietid är två år, vilket innebär 90 studiepoäng. (Novia, u.å.c) I följande kapitel kommer jag närmare redogöra för tradenomutbildningen som erbjuds för studeranden vid Novia i Vasa.

2.4 Företagsekonomi vid Yrkehögskolan Novia i Vasa

En av de utbildningar man kan välja vid Novia i Vasa är utbildning inom företagsekonomi, Tradenom (YH) (se figur 3). Karakteristiskt för studier inom detta område är att studeranden får bekantskap med arbetslivet genom studierelaterade projekt och arbetspraktik. Också utbyte har studeranden möjlighet till då internationell verksamhet avspeglar en del av det företagsekonomiska kompetensområdet. (Novia, u.å.a)

Studierna inom företagsekonomi omfattar en studietid på 3,5 år. Med detta menas 210 studiepoäng och en avlagd tradenomexamen. Som tidigare nämnts i kapitel 2.1 innehåller en lägre högskoleexamen bland annat grund- och yrkesstudier. De planerade grund- och yrkesstudierna vid tradenomutbildningen har som främsta uppgift att förmedla en överblick

och helhetsbild av det företagsekonomiska området åt studeranden. Tradenomutbildningen omfattas till stor del av företagsverksamhet och entreprenörskap, marknadsföring, redovisning, internationell handel, juridik samt kommunikation och matematik. (Novia, u.å.e)

Nedan åskådliggörs i figur 4 hur studierna inom företagsekonomi är uppbyggd.

Grundstudier 51 sp	Praktik 30 sp
Yrkesstudier 105 sp	Valfria studier 9sp
	Examensarbete 15 sp

Figur 4. Studiernas uppbyggnad.

Tradenomutbildningen består alltså av grundstudier 51 studiepoäng, yrkesstudier 105 studiepoäng, praktik 30 studiepoäng, valfria studier 9 studiepoäng och examensarbete 15 studiepoäng. Alla dessa delar utgör tillsammans ett enhetligt kunskapsområde som ger den studerande kunskaper och färdigheter för kommande yrke. De valfria studierna innebär att den studerande själv får välja val av intressanta kurser, men helst sådana som har med studierna eller fördjupningen att göra. Som valfria studier hör också 6 studiepoäng språk som beaktas inom yrkesstudierna. Obligatoriska språkkurser är de inlagda finska, svenska och engelskakurserna i läroplanen. (Novia, u.å.b, u.å.e)

I yrkesstudierna som tillsammans utgör 105 studiepoäng är 45 studiepoäng profileringsstudier. Vid Novia i Vasa får man antingen välja mellan ekonomiförvaltning eller internationell handel som inriktningalternativ. I och med att grundstudierna och en del av yrkesstudierna är gemensamma för de båda profileringarna i företagsekonomi kommer dessa studier närmare presenteras i kapitel 2.5 och dess underkapitel där läroplanen och profileringen ekonomiförvaltning närmare beskrivs. Eftersom inriktningsprogrammet internationell handel inte kommer redogöras mera ingående i detta arbete kommer läroplanen endast presenteras utgående från vinkeln ekonomiförvaltning. Profilering internationell handel innebär att undervisningen utgår från internationell affärsverksamhet, marknadsföring och logistik. Som begrepp innebär internationell handel både export och import. Man talar om global handel med potential för utveckling. Det

beskrivs att "[h]andel mellan länder har varit en viktig del av ekonomin i världens länder under flera årtusenden." (Holmvall & Åkesson 2010, 13)

Efter avlagd examen inom företagsekonomi har en utexaminerad tradenom många karriärmöjligheter. Det betonas att man har möjliga kvalifikationer och yrkeskompetens för expertuppgifter inom åtskilliga organisationer inom olika branscher. Yrkesmöjligheter kan till exempel vara karriär som ekonomiansvarig, logistikchef, controller, banktjänsteman eller som exportassistent. Egenföretagare är också något som utbildningen ger grundläggande färdigheter för. (Novia, u.å.e) Följande kapitel kommer behandla läroplanens uppbyggnad samt profileringen ekonomiförvaltning som en tradenomstuderande kan välja att inrikta sina studier på.

2.5 Läroplanen för studier inom företagsekonomi

I detta kapitel kommer läroplanen för studierna inom företagsekonomi närmare beskrivas. De moduler som ingår i grundstudierna kommer jag endast presentera och därför inte specifikt specificera varje kurs som hör till grundstudierna. De kurser som hör till yrkesstudierna och de inom ekonomiförvaltning fördjupade studierna kommer jag däremot behandla för att ge en helhetsbild av vilka yrkesstudier och inriktade studier som enheten vid Novia fastställt i läroplanen.

Som tidigare nämnts kommer jag fokusera på inriktningsprogrammet ekonomiförvaltning, men noteras bör att grundstudierna och en del av yrkesstudierna är gemensamma för båda inriktningarna. Detta innebär att man vid början av sina tradenomstudier bekantar sig med och får ta del av innehåll från båda inriktningarna, dvs. med logistik, marknadsföring och ekonomiförvaltning (redovisning och bokföring). Efter att första studieåret är avklarat ska man välja det inriktningsalternativ man är intresserad av. Genom att man fått bekanta sig med båda profileringarna under läsårets gång kan valet vara enkelt. Jag kommer utgå ifrån läroplanen för 2014, eftersom det var då jag inledde mina studier vid yrkeshögskolan.

2.5.1 Grundstudier

Utgående från läroplanen 2014 är grundstudierna för utbildning i företagsekonomi vid Novia i Vasa indelade i modulerna *introduktion till högskolestudier*, *kommunikationsfärdigheter*, *matematik*, *IT*, *nationalekonomi* och *undersökningsmetodik*. Grundstudierna innebär 51 studiepoäng (se figur 4 i kapitel 2.4) och kurserna är

obligatoriska för alla företagsekonostuderanden. Grundstudierna avläggs under de tre studieåren då de är insatta i läsordningen.

Modulen *introduktion till högskolestudier* går man under sitt första studieår vid Novia. Kursen brukar ordnas direkt när studierna börjar. Utgående från kompetenser poängteras det att studeranden bland annat ska känna till den bransch och den högskola de valt. Under kursen betonas studerandens kompetenser inom studiefärdighet, informationssökning och kritisk värdering av källor. Även att arbeta i grupp och genomföra projekt med eller utan vägledning utgör kursens innehåll.

Kommunikationsfärdigheter är en modul på 24 studiepoäng som innefattar kurserna *svenska, företagskommunikation, finska, liike-elämän suomi (affärsfinska), engelska och business english (affärsengelska)*. Därutöver hör också valfritt ytterligare språk (6 sp) till denna modul. De färdigheter som satts som mål för modulen är att studeranden ska kunna kommunicera både muntligt och skriftligt inom och utanför branschen. Kommunikationen ska kunna ske på modersmålet, det andra inhemska språket, främmande språket engelska samt på minst ett eget valfritt främmande språk.

Den tredje modulen i grundstudierna, *matematik*, omfattar tre kurser som ger tre studiepoäng vardera: *handelsmatematik, finansmatematik* och *statistik*. Kompetenser som framhålls inom modulen är att man ska klara av de matematiska tillämpningar som fordras ute i arbetslivet, till exempel procenträkning, indexberäkningar, valutaberäkningar, ränteräkning.

Modulen *IT*, innefattande nio studiepoäng, är den fjärde av modulerna för grundstudierna. Till denna modul hör kurserna *IT-verktyg* och *bildhantering och publicering*. Målet med denna modul är att den studerande ska kunna behärska de vanligaste tillämpningarna inom IT som man kan stöta på i affärlivet. Också att kunna tillämpa varierande IT-lösningar både i studierna och i arbetslivet är ett specifikt mål.

Nationalekonomi, som representerar den femte modulen, innefattar tre studiepoäng och modulen utgörs därför av en kurs. Målet med kursen är att studerande har kännedom om olika begrepp som används inom området samt får klart för sig hur en helhetsbild av nationalekonomins struktur ser ut. *Undersökningsmetodik* är den sista och sjätte modulen som hör till grundstudierna. I *undersökningsmetodikkursen* lär man den studerande om undersökningsprocessen inför lärdomsprovet och inför andra projekt. Målet är att den studerande ska förstå skillnaden mellan kvalitativa och kvantitativa metoder, kunna

tillämpa forskningsetik, kunna ta ställning till och uttrycka väsentliga frågor, kunna göra analys av vetenskapliga texter samt kunna utföra undersökningsprocessen organiserat och metodiskt. (Novia, u.å.b)

2.5.2 Yrkesstudier

Yrkesstudierna innebär totalt 105 studiepoäng (se figur 4 och 5), varav 60 poäng utgör kurser som är gemensamma för alla oavsett val av profilering. De resterande 45 studiepoängen är profileringsstudier (se kapitel 2.5.3). Till yrkesstudierna hör nio moduler innehållande kurser som kommer presenteras nedan. Figur 5 som finns att se i slutet av detta kapitel, ger en helhetsbild av yrkesstudierna.

Företagsamhet och entreprenörskap är den första modulen och representerar därmed *företagsamhet och entreprenörskap* som kurs inom yrkesstudierna. Målet med kursen är att den studerande får kunskap om begreppen företagsamhet, entreprenör och intraprenör. Genom kursen lär sig den studerande att uppgöra en affärsplan utgående från en egen formulerad affärsidé. Poängteras gör kunskapen om att kunna starta ett företag och därtill också välja bolagsform. Riskhantering förknippat med företagande är därmed också ett centralt mål.

Den andra modulen utgörs av *juridik* och omfattar kurserna *handelsrättens grunder* samt *arbetsrätt och lönehantering*. Genom modulens innehåll vill man att den studerande ska kunna starta och sköta ett eget bolag sett från juridisk synvinkel. Den studerande lär sig juridiska skyldigheter och rättigheter då hen beaktar dessa med utgångspunkt från då ett företag ingår avtal. Kursen *handelsrättens grunder* har som mål att den studerande känner till facktermer inom området samt kan reda ut det finska rättssystemets uppbyggnad. Också grundkunskaper i avtalsrätt, obligationsrätt och köprätt behandlas och den studerande förutsätts ha kunskaper om dessa för tillämpning i praktiken. Inom kursen *arbetsrätt och lönehantering* är målen att den studerande kan förstå den lagstiftning som gäller arbetsanställning och arbetsförhållanden, att hen har den kunskap som behövs för att uppgöra arbetsavtal samt att hen kan tillämpa arbetstids- och semesterlagstiftningen och lagstiftning som berör löneutbetalning. Den studerande får också kunskaper inom löneadministration genom att tillämpa beräkningar.

Som tredje modul finns *ekonomiförvaltning*. Kurserna *grunder i affärsredovisning*, *grunder i ekonomiplanering* samt *grunder i finansiering* är de delar som bildar modulen. Genom modulen får man de färdigheter som behövs för att kunna handha ekonomin i ett

mindre bolag; kalkyler för lönsamhetsberäkningar och prissättning. Även grunder i finansiering bör den studerande behärska. Målet är även att man efter avslutad modul ska kunna sköta bokföringen, räkna löner samt kunna förstå och tyda ett färdigt bokslut för ett mindre företag. Kursen *grunder i affärsredovisning* poängterar en studerandes kompetens att känna till redovisningens uppgift och att kunna genomföra bokföring för ett mindre företag. Vidare behandlas mervärdesbeskattning i Finland och uppgörande av bokslut samt den studerandes tillämpning och tolkning av dessa. Vad gäller kursen *grunder i ekonomiplanering* förväntas den studerande känna till begrepp inom ekonomiplanering samt kunna göra beräkningar. Lönsamhetstänkande och uppgörandet av intäkts- och kostnadsanalyser och kalkyler för beslutsfattande utgör också specifika mål för kursen. Den tredje kursen i modulen, *grunder i finansiering*, har som mål att den studerande kan utforma investerings- och finansieringskalkyler samt har kunskap om riskhantering och vad denna kan betyda vid olika finansieringsbeslut.

Som nästa kommer den fjärde modulen, *marknadsföring*, beskrivas. Målet med de fyra kurserna som utgör modulen är att man känner till marknadsföringens uppgifter, den tillhörande lagstiftningen samt har den kunskap om marknadsföring som en del av företagets lönsamhet. Att kunna samverka med kunder genom goda kundrelationer utgör också ett mål inom modulen likaså att känna till lagstiftningen för konsumentrelationer. Av kursen *grunder i marknadsföring* förväntas det av den studerande att hen känner till grundbegrepp och marknadsföringens möjligheter och betydelse, vet vad marknadsföring innebär i en organisation samt kan analysera konsumentbeteende och köpprocess. Inom kursen *försäljning och kundbetjäning* ska den studerande ha insikter om kundservicens betydelse och roll för att bibehålla lönsamhet och resultat i företaget. Också social kompetens samt säljprocessen och presentation och argumentation inom försäljning är delar av kursen som den studerande bör fördjupa sig inom.

Även kursen *kundrelationer och lönsamhet* i modulen betonar en studerandes kompetens att känna till steget som har betydelse för ett företags lönsamhet, nämligen kundrelationer. Målet med kursen är också att kunna ställa upp säljprognoser och kalkyler och att utgående från kundkretsen granska en kunds lönsamhet. Som sista kurs i modulen hittas *marknadsföringens lagstiftning*. Utgående från kursens mål förväntas den studerande ha kunskap om konsumentens rättigheter och skyldigheter som hittas i lagstiftning samt också veta vilka lagar och regler som ett företag bör ta i beaktande vid marknadsföring. Att förstå innebörden av konkurrenslagstiftningen och immaterialrätten betonas också i de fastställda kompetenserna.

Kurserna *organisation och ledarskap*, *logistikens grunder*, *företagets samhällsansvar (CSR)*, *kvalitetsledning och kvalitetssystem* samt *projektseminarium och skrivande* utgör de resterande modulerna för yrkesstudierna. Som modulens namn, *organisation och ledarskap* förmedlar, förväntas man känna till ledarskapets betydelse för att bland annat bibehålla arbetstagarens motivation och företagets framgång. Också ledningssystem och belöningssystem för personalen utgör delar av kursens kompetenskrav. *Logistikens grunder* bygger på förståelse av grundbegrepp, teori inom området, varuflödesprocess med lönsamt resultat samt på förståelse av logistikmodeller. Givna kompetenser inom *företagets samhällsansvar (CSR)* är att den studerande bland annat förstår aspekterna ekonomisk, miljömässig, social och etisk som delar av en organisations samhällsansvar samt känner till att ansvaret för hållbar utveckling finns hos individen.

Modulen *kvalitetsledning och kvalitetssystem* behandlar och ger den studerande kompetens i hur kunder blir nöjdare genom att beakta kvalitetens betydelse. Också verksamheten hålls effektiv då man förstår kvalitetens innebörd. Den studerande ska kunna ta del i en organisations kvalitetsutveckling och ha kunskap om system och standarder för uppbyggandet, utvecklandet och förbättrandet av kvalitetsledningen inom ett företag.

Den sista modulen i yrkesstudierna är *projektseminarium och skrivande*. Kursens mål är att man kan utföra ett undersökningsprojekt som kan anknytas till ens valda profilering. Kompetens inom val av pålitliga källor och förmågan att kunna rapportera skriftligt och muntligt samt läsa kritiskt och opponera en annan studerandes undersökning utgör även delar av kursens mål. (Novia, u.å.b)

I det följande visas modulerna inom yrkesstudierna och antalet studiepoäng som varje modul innehåller. Detta åskådliggörs genom figur 5.

YRK	YRKESSTUDIER ... Visa kompetenser						105 SP
	<u>Företagsamhet och entreprenörskap</u> ... Visa kompetenser	6					6 SP
	<u>Juridik</u> ... Visa kompetenser	6	3				9 SP
	<u>Handelsrättens grunder...</u> Visa kompetenser	6					6 SP
	<u>Arbetsrätt och lönehantering...</u> Visa kompetenser		3				3 SP
	<u>Ekonomiförvaltning</u> ... Visa kompetenser	9	3				12 SP
	<u>Grunder i affärsredovisning...</u> Visa kompetenser	6					6 SP
	<u>Grunder i ekonomiplanering...</u> Visa kompetenser	3					3 SP
	<u>Grunder i finansiering...</u> Visa kompetenser		3				3 SP
	<u>Marknadsföring</u> ... Visa kompetenser	9	6				15 SP
	<u>Grunder i marknadsföring...</u> Visa kompetenser	6					6 SP
	<u>Försäljning och kundbetjäning...</u> Visa kompetenser	3					3 SP
	<u>Kundrelationer och lönsamhet...</u> Visa kompetenser		3				3 SP
	<u>Marknadsföringens lagstiftning...</u> Visa kompetenser		3				3 SP
	<u>Organisation och ledarskap</u> ... Visa kompetenser			6			6 SP
	<u>Logistikens grunder</u> ... Visa kompetenser	3					3 SP
	<u>Företagets samhällsansvar (CSR)</u> ... Visa kompetenser		3				3 SP
	<u>Kvalitetsledning och kvalitetssystem</u> ... Visa kompetenser			3			3 SP
	<u>Projektseminarium och skrivande</u> ... Visa kompetenser			3			3 SP

Figur 5. Yrkesstudier vid utbildning i företagsekonomi. (novia.fi)

När det kommer till yrkesstudierna kan det konstateras att man får en bra grund för de fortsatta inriktade studierna inom företagsekonomi. Som följande kommer det redogöras för studierna inom inriktningen ekonomiförvaltning.

2.5.3 Fördjupade studier inom profileringen ekonomiförvaltning

Den som väljer studier inom ekonomiförvaltning får en bred kompetens inom affärsredovisning, juridik och intern redovisning för yrkeslivet. Modulerna är indelade i tre helheter: *bokföring, bokslut och beskattning, intern redovisning* samt *specialfrågor inom ekonomiförvaltning*. Profileringen utgörs av 45 studiepoäng och är en del av yrkesstudierna (se kapitel 2.5.2).

För att förtydliga hur inriktningen är uppbyggd visas detta i figur 6 nedan.

PROFILERING EKONOMIFÖRVALTNING					45 SP
... Visa kompetenser					
Bokföring, bokslut och beskattning		10	5		15 SP
... Visa kompetenser					
Olika organisationsformer i redovisningen...		5			5 SP
Fördjupad affärsredovisning...		5			5 SP
Företagsbeskattning och bokslutsplanering...			5		5 SP
Intern redovisning		5	10		15 SP
... Visa kompetenser					
Operativ redovisning...		5			5 SP
Företagsanalys...			5		5 SP
Affärssystem inom ekonomiförvaltningen...			5		5 SP
Specialfrågor inom ekonomiförvaltning			15		15 SP
... Visa kompetenser					
Lönebokföring och löneadministration...			3		3 SP
Inledning till revision...			3		3 SP
Intern styrning och kontroll...			3		3 SP
Företagsvärdering och företagsarrangemang...			3		3 SP
Koncernbokslut och internationell redovisning...			3		3 SP

Figur 6. Inriktade yrkesstudier för profileringen ekonomiförvaltning. (novia.fi)

Den första modulen *bokföring, bokslut och beskattning* bildas av kurserna *olika organisationsformer i redovisningen*, *fördjupad affärsredovisning* och *företagsbeskattning och bokslutsplanering*. Angivna kompetenser för modulen är att den studerande kan ta till sig specialfrågor inom bokföring och mervärdesbeskattning, att hen kan beakta aktuell skattelagstiftning vid uppgörandet av bokslut samt förstår att en organisations resultat påverkas av beskattningen. Dessutom betonas det att den studerande efter avlagd modul kan använda olika val för skatteplanering inom olika företagsformer.

I kursen *olika organisationsformer i redovisningen* är målet för den studerande att kunna skilja på olika typer av organisationer och ha förståelse för likheter och skillnader som finns i bokföringen och bokslutet, dvs. i den ekonomiska redovisningen. Den studerande kan efter avslutad kurs göra bokslut för bland annat enskild näringsidkare, personbolag, andelslag, aktiebolag samt för stiftelser och föreningar. Transaktioner som t.ex. emissioner, utdelning av dividend och likvidation gällande specifik bolagsform bör den studerande kunna utföra, likaså veta vad som sker vid byte av bolagsform. Inom kursen *fördjupad affärsredovisning* betonas den studerandes kunnande inom principer vid värdering och intäktsföring av omsättningstillgångar. Planmässiga och icke planmässiga avskrivningar berörs genom att den studerande beaktar dessa vid planeringen och bokföringen av

företagets avskrivningar. I kursen poängteras också att den studerande förstår de inom området typiska specialfrågor som reserveringar, uppskrivningar samt bokföring av varierande finansieringsformer. Inom mervärdesbeskattningen finns också specialfrågor som den studerande bör kunna. Av den sista kursen i modulen, *företagsbeskattning och bokslutsplanering*, förväntas det av den studerande att hen sätter sig in i beskattningen av näringsverksamhet och hur beskattningen av bolagsformerna ser ut. Den studerande bör även kunna göra bokslut för varierande slag av företag och då tas rådande skattelagstiftning i beaktande.

Modulen *intern redovisning* omfattar tre kurser och syftar därmed till att ge den studerande fördjupade kompetenser vilket innebär att hen har kunskap om den interna redovisningens uppgift med beaktande av den strategiska och operativa planeringen i företaget. Den studerande förväntas kunna tillämpa företags bokslut som stöd för planering samt genom jämförelser med företag inom samma affärsgren kunna göra tolkningar och jämförelser av företagets ekonomi. Dessutom bör den studerande ha kompetensen att klara av att använda de viktigaste it-tillämpningarna som kännetecknar ekonomiförvaltningen.

Målet med den första kursen i intern redovisningsmodulen, *operativ redovisning*, är att man har den kompetens att tillämpa metoder för planering, tillämpning samt uppföljning av ett företags ekonomistyrning. Dessutom är målet att man kan sammanställa kalkyler som beaktas som grund för bestämmanden och beslut. Kalkyler som antingen är kostnads-, aktivitets- eller värdebaserade bör den studerande känna till som kalkylmodeller.

Kursen *företagsanalys* har ett konkret mål om att den studerande ska kunna göra en analys av bokslut och därefter göra en utvärdering av de givna resultaten. Lönsamhet, likviditet och finansiering utgör begrepp som den studerande ska förstå sambandet mellan. Den sista kursen i modulen, som ses i figur 6, är *affärssystem inom ekonomiförvaltningen*. Här ska den studerande veta hur it-lösningar gynnar de delmoment man utför i redovisningen. Kompetenser är även att kunna behärska it-system för möjliga arbetsuppgifter inom ett företags ekonomiförvaltning samt ha kunskap om delbokföringar och huvudbokföring på ett sådant sätt att man vet att delbokföringarna har en koppling till själva huvudbokföringen.

Den sista modulen, *specialfrågor inom ekonomiförvaltning*, utgörs av fem kurser. Syftet med modulen är att få kunskap om olika specialområden som hänvisas till ekonomiförvaltningen. Kursen *lönebokföring och löneadministration* har som mål att den studerande ska inneha sådana färdigheter som i mån krävs för att kunna sköta ett företags

löneadministration. Dessutom betonas den studerandes tillämpning av lagstiftning och kollektivavtalens bestämmelser som önskvärd kompetens inom löneadministration. Inom kursen *inledning till revision* förväntas av den studerande att hen förstår syftet med revision och känner till revisionens innehåll. Dessutom ska hen kunna utföra revision av mindre slag och rapportera om detta. Hen ska även utgående från kunskap kunna genomföra verksamhetsgranskning och rapportera om detta samt känna till de regler som behandlar revision och revisorsbehörighet.

Efter avslutad kurs inom ämnet *intern styrning och kontroll* är målen att den studerande utgående från intern kontroll vet vilka lagar, rekommendationer och ramverk som specifikt hänvisar till den interna kontrollen. Kartläggning av risker i ett företags verksamhet samt genomförande och utvärdering av den interna kontrollen utgör även fastställda kompetenser för kursen. I den nästsista kursen, *företagsvärdering och företagsarrangemang*, har det satts som mål att den studerande ska känna till syftet med aktie- och företagsvärdering. Den studerande ska också veta vilka värderingsmodeller det finns och med beaktande av generationsväxling av ett företag ska hen känna till värderingsproblematik och skattemässiga frågeställningar som berör denna.

Den sista kursen i modulen, *koncernbokslut och internationell redovisning*, ämnar tillföra sådan kunskap att den studerande vet vad koncernbegreppet betyder och därmed är det enklare att kunna urskilja koncernstrukturer. Att kunna framställa okomplicerade koncernbokslut, veta vad IFRS innebär samt ha kännedom om att det finns särskilda principer i IFRS vid framställande av bokslut utgör även centrala målkompetenser för studeranden efter avlagd kurs. (Novia, u.å.b)

Också den fördjupade företagsekonomiska praktiken (se figur 4 i kapitel 2.4) kan relateras till de fördjupade studierna då den studerande utför sin praktik hos ett eget valt företag med sådana arbetsuppgifter som passar för ens val av profilering.

3 Ekonomiförvaltning

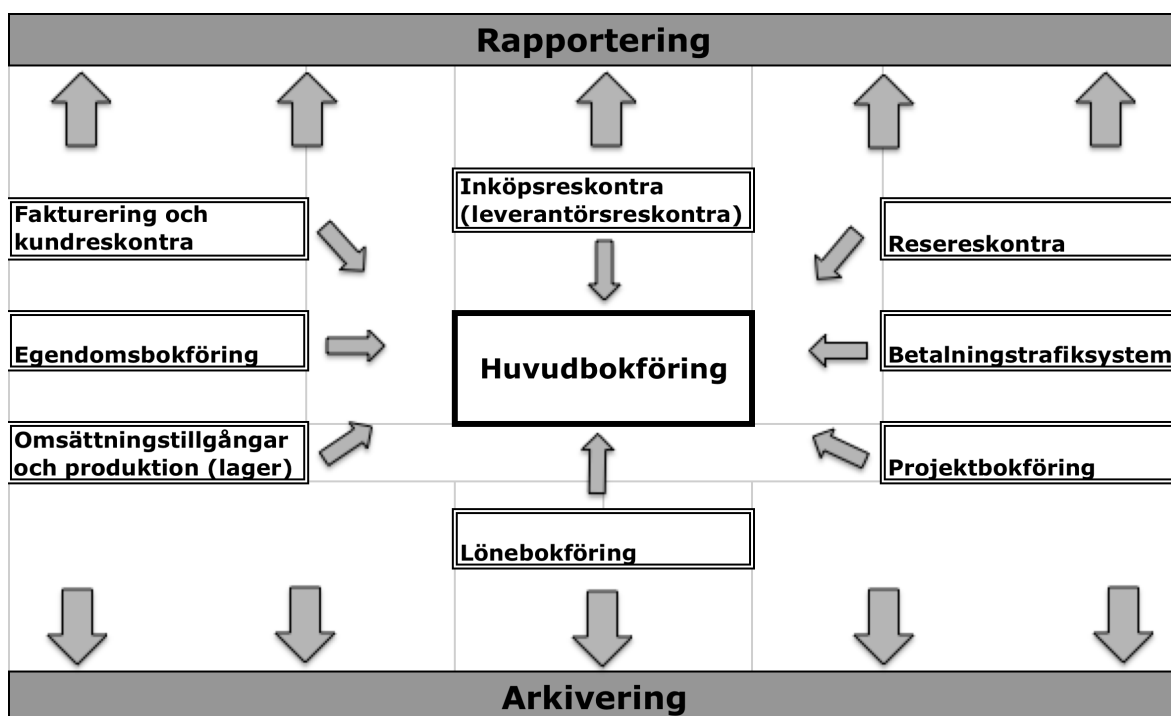
I detta kapitel kommer jag förklara vad ekonomiförvaltning som begrepp innebär. Jag kommer även presentera *Ekonomiadministrationsförbundet i Finland* som kan anknytas till ämnet ekonomiförvaltning. Vilka möjliga förändringar som en bokförare och en som studerar ekonomiförvaltning kan tänkas behöva ta till sig i sitt yrke och i sin utbildning nu och i framtiden tas också upp utgående från en artikel ur facktidskriften *Tilisanomat*.

3.1 Vad är ekonomiförvaltning?

Ekonomiförvaltning omfattas av insamlandet och sammanställningen av information som berör ett företags verksamhet. Företagets system bör vara fungerande för att kunna fastställa real- och penningprocessen, dvs. ekonomiska händelser. Dagligen utgörs verksamheten av varor som ska levereras eller tjänster som ska skaffas och utföras samtidigt som till exempel betalningar ska göras. Förutom huvudbokföring finns det specifika övriga delar som hör till ett företags ekonomiförvaltning. Dessa är till exempel försäljning, fakturering, revision, uppgörande av bokslut, löneräkning, beräkning av skatter, lagerbokföring samt betalning av fakturor (leverantörsreskontra). Då ekonomiförvaltningen prioriteras brukar detta ofta visa positivt resultat för företaget. (Starta eget, 2006)

Lahti och Salminen (2008, 14) definierar ekonomiförvaltning som ett system som ett företag har stor hjälp av då man observerar de ekonomiska händelserna. Genom systemets funktion kan företaget sammanställa uppgifter om bolagets ställning och verksamhet och därefter rapportera informationen vidare till sina intressenter. I och med att det finns olika intressenter för ett företag delas ekonomiförvaltningen in i två grupper beroende på vilken information det är som förmedlas som berör företagets ekonomi. Man brukar tala om extern redovisning samt intern redovisning. Dessa två begrepp kommer beskrivas närmare i kapitlen 4.1 och 4.2. Som exempel för intressenter kan nämnas kunder, leverantörer, personal, ägare och kreditgivare. (Tomperi 2005, 7; Lahti & Salminen 2008)

Ekonomiförvaltning är vid sidan av huvudbokföring, även betraktad som redovisningens huvudsystem, indelad i mindre helheter. I figur 7 nedan visas vad ekonomiförvaltning består av.

Figur 7. Ett företags ekonomiförvaltning består av huvudbokföring, försystem, rapportering och arkivering. (Lahti & Salminen 2008, 17)

Efter att delprocesserna till huvudbokföringen skett tar rapporteringsprocessen vid. I denna process tas information från de övriga ekonomiförvaltningsdelprocesserna för utformningen och utdelningen av nödvändiga rapporter. Arkivering, som är den sista processen, innebär att informationen från alla processer arkiveras för att säkerställa den tillförlitliga elektroniska arkiveringen som utgör ekonomiförvaltningens ryggrad. (Lahti & Salminen 2008, 16)

Tomperi (2005, 135) behandlar huvud- och delbokföring. Det framgår att delbokföringar är en del av huvudbokföringen och därför kopplas dessa till huvudbokföringen. Detta sker genom att man för data som affärshändelser eller som sammandrag av händelserna till huvudbokföringen. Under en räkenskapsperiod innefattar bokföring momenten boköppning, bokföring av affärshändelser och bokslut och bokslutsrapporter. Syftet med bokföring som extern redovisning är att få fram företagets resultat samt beakta den utdelningsbara vinsten. Bokföring är även underlag för beskattning. (Tomperi 2005, 11, 14–15)

3.2 Ekonomiadministrationsförbundet i Finland

Auktoriserade bokföringsbyråer och konsultföretag i Finland som erbjuder tjänster inom ekonomiförvaltning tillhör ett gemensamt branschförbund kallat *Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf* (fi *Suomen Taloushallintoliitto ry*). Detta

förbund med placering i Helsingfors har som syfte att med hjälp av sina medlemsföretag se en utveckling inom branschen, till exempel mer kompetent service för företagens kunder. Som förbund inom ekonomiförvaltningsbranschen erbjuder företag och deras yrkesmänniskor skraddarsyddade och anpassade tjänster som utbildning och nyheter inom branschen. Igenkännande för Ekonomiadministrationsförbundet är facktidskriften *Tilisanomat* samt att förbundet hanterar EBR-examen, dvs. examen i bokföring och redovisning som innebär en fördjupad examen inom redovisning. Examen ses därför som bokföringsbyråernas auktorisering. Ett krav för att kunna bli medlem i Ekonomiadministrationsförbundet är att den som är ansvarsperson för en bokföringbyrå ska ha klarat EBR-examen och därmed visar på respektfulla och kvalificerade yrkeskunskaper. För att en bokförare ska kunna avlägga EBR-examen behövs högskolestudier inom ekonomi och godkänd avlagd examen samt så krävs det att personen fått praktisk erfarenhet genom att ha utfört uppgifter inom ekonomiadministration under flera år.

Som medlem i Ekonomiadministrationsförbundet är man oberoende och solid. Man följer branschstandarden som finns inom förbundet för att bland annat påvisa högklassiga tjänster. De företag som är medlemmar i förbundet har en stor kundkrets. Detta kan konstateras genom att 141 000 finländska företag och samfund har överlåtit kontrollen av deras ekonomiförvaltning till medlemsföretagen och deras anställda. Varje månad får ungefär 301 000 anställda i medlemsföretagen lön. Bokföringsbyråer som yrkesföretag erbjuder sina kunder tjänster inom beskattning, ekonomistyrning, löneförvaltning samt finansiering och konsultation inom förvärv av företag. Även tjänster som e-fakturor, sändning av kundfakturor, lagerhantering och uppgörande av kassaflödeskalkyler utgör bokföringsbyråernas tjänster. (Företagsfinland, u.å.b; Finlandssvenska Redovisningsexperter, 2009; Taloushallintoliitto, 2015a, 2015b)

3.3 Framtida kunnande inom bokföring som en del av ekonomiförvaltningen

Enligt artikeln Kirjanpitäjistä yrittäjän sparraajaksi skriven av Tiina Suomalainen (2017) i facktidskriften *Tilisanomat* kommer en person som siktar in sig på att jobba inom bokföring ha en bra chans på arbetsmarknaden i framtiden. En orsak till detta konstateras vara att läroinrättningar ändrar undervisningen till att tillgodose näringslivets behov. En framtida bokförare ses som företagarens rådgivare och sporrare. Men i och med att det inom ekonomiförvaltningen finns tre synbara förändringar som digital omställning,

förändringar inom branschen samt förändring i vad man bör kunna, hänvisas det till att den pågående digitaliseringen samt även den pågående automationen kommer göra så att bokförare som yrke skulle kunna försvinna helt. Detta påstående argumenteras emot och det framkommer att en bokförare i framtiden inte kommer sitta gömd bakom papper utan kommer få en betydande central roll inom sakkunnig rådgivning och därmed bli en slags medlem av företaget och en lagspelare. Idag ser man de tre ovannämnda förändringarna i arbetslivet och de är också en del av läroinrättningarnas vardag. (Suomalainen, 2017)

En framtida bokförare behöver kunskapen att kunna bearbeta information istället för att bara spara den. Detta innebär därmed för bokföraren att kunna se framåt och analysera information och därefter ge företagsledaren en klar tolkning av det framkomna så att hen kan fatta bättre beslut. En bokförare bör i sitt jobb satsa på fortbildning och att ständigt utveckla sina kunskaper, eftersom dessa två kommer utgöra en viktig del av bokförarens karriär inom branschen. Arbetsuppgifterna kommer troligen att ändras då dessa analyseras mera kunna hänvisas till sådana uppgifter som controller och affärsanalytiker har. Skälet till just detta är att bokförare troligtvis samarbetar med ledarna i försäljnings- och ekonomiavdelningarna i framtiden. (Suomalainen, 2017)

Bokförare kommer framöver att bearbeta mycket data och ha mera att göra med kundbetjäning och kundkontakt än de har idag då man betonar bokförare som sociala lagspelare. Det sägs att yrkesbeteckningen bokförare kan börja benämnas annorlunda, nämligen redovisningsrådgivare som finns till för kunden. (Suomalainen, 2017) Detta kan ses redan idag då man bekantar sig med vad bokföringsbyråer benämner sina medarbetare. Exempelvis i Sverige använder man beteckningen *redovisningskonsult* för bokförare (Expand U, u.å.).

Egenskaper som poängteras för en bokförare är att hen ska vara modig, utåtriktad, ha interaktionsförmåga, kunna analysera, inneha egenskaper inom försäljning, behärska och förstå nätverksarbete samt ha förmågan att kunna finna lösningar på problem. Angående dessa specifika egenskaper poängteras det i artikeln att det behövs ett tätt samarbete mellan läroanstalter och arbetslivet samt en mer arbetslivsorienterad utbildning. Slutligen framkommer det att en utbildning inom ekonomiförvaltningsområdet kommer betyda mångsidiga arbetsuppgifter. Experter med olika kunskaper inom området behövs i framtiden. (Suomalainen, 2017)

4 Redovisning

I detta kapitel tar jag upp extern och intern redovisning. Extern och intern redovisning utgör information som antingen visas utanför eller inom företaget.

4.1 Extern redovisning

Extern redovisning skiljer sig från intern redovisning på så sätt att den externa redovisningen riktar in sig på ett företags bokföring. Extern redovisning handlar om att utgående från bokföringen ska ett bokslut framställas innehållande resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys och noter. Också olika rapporter, som den lagstadgade skattedeklarationen, hör till den externa redovisningen. (Tomperi 2005, 10)

Ax, Johansson och Kullvén (2015, 284) menar att den externa redovisningen, även benämnd affärsredovisning i lagar, är av betydelse för intressenter utanför företaget, eftersom intressenterna ges information om företagets resultat och ekonomiska ställning under en viss period och tidpunkt. Intressenterna utgörs av finansiärer som aktieägare och långivare samt av övriga utomstående som arbetstagare, kunder, underleverantörer och stat och kommun. Hela företagets verksamhet betraktas inom den externa redovisningen och utgående från detta kan man analysera hur kapitalet inom företaget ändrats. Som utgångspunkt för den lagreglerade externa redovisningen har satts att den ska resultera i en resultaträkning för räkenskapsperioden samt en balansräkning för den sista dagen i perioden. En eventuell verksamhetsberättelse samt en kassaflödesanalys kan också uppgöras för att till exempel med hjälp av analysen klargöra de in- och utbetalningar som skett under perioden. Inom olika företag kan man märka en likhet gällande den externa redovisningen då denna formas av specifika regler som specificerar vad som skall framläggas och även hur. (Ax, et al. 2015; Ikäheimo, Malmi & Walden 2016, 13) I figur 8 visas vad extern redovisning innebär.

EXTERN REDOVISNING
<ul style="list-style-type: none"> • Externa och interna intressenter • Hela företaget • Transaktioner med omvärlden • Obligatorisk • Utformas med hänsyn till lagar och rekommendationer • Visar resultat och ställning

Figur 8. Överblick över extern redovisning. (Ax, et al. 2015, 286)

Den externa redovisningen gäller hela företaget och är reglerad. I bokföringslagen (1336/1997) poängteras det att: ”(d)en bokföringsskyldige skall i bokföringen som affärshändelser notera utgifter, inkomster, finansiella transaktioner samt därtill hörande rättelse- och överföringsposter” (Bokföringslag 1336/1997, kap. 2, § 1). Som bokföringsskyldiga betraktas bland annat aktiebolag, andelslag, öppna bolag, kommanditbolag, föreningar och stiftelser. God bokföringssed måste beaktas av alla bokföringsskyldiga. (Bokföringslag 1336/1997, kap. 1, § 1, § 3)

4.2 Intern redovisning

Intern redovisning kallas även för operativ redovisning och har som syfte att ge företagsledningen information genom upprättade kalkyler. Den interna redovisningen är inte lagstadgad, därför får ett företag utforma den enligt situation och behov. Intressenter för intern redovisning utgörs bland annat av företagsledningen, resultatansvariga och ansvariga för till exempel projekt. Intressenterna väntas få fördjupad och mer detaljrik information som inte ges i den externa redovisningen.

Utgående från vilket behov av information företaget behöver bildas den interna redovisningen som beaktar händelser som sker inne i bolaget. De rapporter som den interna redovisningen ger upphov till kommer till nytta inte bara en gång utan under hela året; kostnader värderas för att passa ihop med intäkter för att göra analyser av förändringsprocessen. Detta sker ofta varje månad.

Som process innebär intern redovisning ett skede i fyra steg. Dessa är datainsamling, registrering, bearbetning och rapportering med presentation. Av de fyra stegen presenteras datainsamling och registrering som de mest avgörande för vilka rapporter som kan bildas. Kalkyler som är en del av den interna redovisningen används då ledningen till exempel behöver stöd för planering eller för verkställighet. Kontrollkalkyler omfattar även interna intressenters behov. Att den interna redovisningen lägger fokus på delar av ett företags verksamhet innebär bland annat målet att få en bättre styrning genom att beakta objekten inom verksamheten, till exempel kunder, projekt, regioner och marknader. (Tomperi 2005, 10; Ax, et al. 2015, 286–289) Som följande ges i figur 9 en sammanfattning över intern redovisning.

INTERN REDOVISNING
<ul style="list-style-type: none"> • Intressenter inom företaget • Delar av företaget • Transaktioner inne i företaget • Frivillig • Utformas med hänsyn till interna behov • Ger underlag till beslutsfattande, uppföljning och planering av verksamheten

Figur 9. Överblick över intern redovisning. (Ax, et al. 2015, 286)

Intern redovisning regleras inte i någon lag, men underlättar bland annat fattandet av beslut och hur man ska styra upp verksamheten.

5 Revision och examina

I detta kapitel kommer jag klargöra vad revision är och vilka tre examina som en person kan avlägga inom revisionsbranschen. Den första examen är GR-examen som är obligatorisk för en revisor. Därtill kan hen välja att avlägga CGR-examen och eller OFGR-examen för att erhålla mer inriktad specialkompetens. Då den nya finländska revisionslagen började gälla i början av 2016 och då systemet för examen inom revision ändrades på samma tid, förändrades GRM-examen till titeln GR-examen och OFR-examen till titeln OFGR-examen (Patent- och registerstyrelsen, 2016).

5.1 Vad är revision?

Revision beskrivs som en del av det tillsynssystem som finns inom företag. En revisor som kan sitt yrke anlitas av ett företag för att få på klart att de uppgifter som framkommer i det officiella bokslutet och i en möjlig verksamhetsberättelse är korrekta, tillräckliga och odiskutabla. I den nuvarande revisionslagen framkommer det att "(r)evisionen omfattar granskning av sammanslutningens eller stiftelsens bokföring, bokslut och verksamhetsberättelse samt förvaltning under räkenskapsperioden" (Revisionslag 1141/2015, kap. 3, § 1). För att få anlitas som revisor måste man ha gjort yrkesexamen och vara godkänd revisor. Alla revisorer tillsätts till handelsregistret. För revisionsbranschen i Finland fungerar Patent- och registerstyrelsen (PRS) som tillsynsmyndighet sedan år 2016 då systemet för revisorsexamen genomgick förändring. Detta innebär att PRS är den stiftelse som godkänner revisorer. (Företagsfinland, u.å.a; Patent- och registerstyrelsen, 2017b)

Enligt revisionslagen (1141/2015) är det en skyldighet för företag att välja revisor om två av dessa tre lagstadgade villkor uppfylls av företaget under den avslutade räkenskapsperioden och även under den föregående räkenskapsperioden:

- balansomslutningen är mer än 100 000 euro
- omsättningen eller en motsvarande avkastning är mer än 200 000 euro
- antalet anställda är i medeltal större än antalet tre (Revisionslag 1141/2015, kap. 2, § 2).

Vid revision är det en skyldighet för revisorn att se till att utveckla yrkeskunskapen samt följa en god revisionsledning. Dessa två betonas i revisionslagen och den senare, god revisionsledning, innebär för revisorns del att följa de anvisningar som bolagsmännen och bolagsstämman eller liknande organ ger. Det framkommer att anvisningarna beaktas om de följer lagen, bolagsordningen, bolagsavtalet, stadgarna, internationella revisionsstandarder, god revisionsledning eller de yrkesetiska principerna. (Revisionslag 1141/2015, kap. 4, § 3)

5.2 Revisor och GR-, CGR- och OFGR-examina

I Arbets- och näringsministeriets förordning om krav för godkännande av revisorer (1442/2015) förtydligas de krav på yrkeshögskoleutbildning som är aktuella för att kunna godkännas som GR-revisor:

”En förutsättning för att sökanden ska bli godkänd som GR-revisor är att han eller hon har fullgjort studier i revision, redovisning, ekonomiska vetenskaper och juridik enligt 2–4 § (...) vid en yrkeshögskola enligt med yrkeshögskolelagen (932/2014)” (ANM:s förordning om krav för godkännande av revisorer 1442/2015, kap. 1, § 1).

För att få godkännande som GR-revisor gäller det att man uppfyller krav som finns att påses i revisionslagen (1141/2015, kap. 6, § 2). Dessa krav för att få avlägga grundexamen är att man som fysisk person:

- inte har försatts i konkurs
- inte har fått näringsförbud
- är myndig
- inte har en intressebevakare

- har visat genom sin verksamhet att man inte betett sig olämpligt för revisorsuppdrag
- har godkänd högskoleexamen eller åtminstone sju års arbetserfarenhet av uppgifter inom redovisning, finansiering och juridik
- har avlagt de studier i redovisning och juridik som är obligatoriska för revisorsuppdrag
- har fått praktisk erfarenhet av revision under en period på minst tre år, erfarenheten omfattar revision av bokslut eller koncernbokslut
- har fått godkänt i revisorsexamen, GR-examen, och har inför domstol avgett en revisorsförsäkran.

För att få avlägga grundexamen, dvs. GR-examen, gäller det alltså att ha en lägre högskoleexamen som man avlagt före examenstillfället. Om man är utbildad tradenom eller har till exempel en ekonomie kandidatexamen har man möjlighet att delta i provet.

Ett annat krav för godkännande som GR-revisor förutom att man har avlagt en lägre högskoleexamen, är, som i viss mån poängteras ovan, att man ska ha avklarat studier i revision och redovisning omfattande åtminstone 52 studiepoäng. De ämnesområden man ska ha fördjupade kunskaper inom är:

- regleringen av revision samt god revisionsred
- regleringen av bokföring och bokslut samt god bokföringsred och analys av bokslutet
- intern redovisning
- intern kontroll (ANM:s förordning om krav för godkännande av revisorer 1442/2015, kap. 1, § 2; Patent- och registerstyrelsen 2017e).

Därtill är en annan förutsättning att man ska ha avlagt studier omfattande 22 studiepoäng i ekonomiska vetenskaper som innebär ämnesshelheterna:

- företagsekonomi och nationalekonomi
- företagsfinansiering och finansmarknad

- ekonomisk matematik och statistik
- informationsteknik och datasystem (ANM:s förordning om krav för godkännande av revisorer 1442/2015, kap. 1, § 3; Patent- och registerstyrelsen, 2017e).

En förutsättning för att uppnå godkänd GR-examen är även fullgjorda studier i juridik med 22 studiepoäng inom ämnesområdena:

- reglering av olika sammanslutningsformer och värdepappersmarknaden
- företagsbeskattning, förskottsuppbörd, mervärdesbeskattning och beskattningsförfarande
- handels- och förmögenhetsrätt samt insolvens- och arbetslagstiftning (ANM:s förordning om krav för godkännande av revisorer 1442/2015, kap. 1, § 4; Patent- och registerstyrelsen, 2017e).

Praktisk erfarenhet utgör också en del av godkännandet som behörig deltagare i GR-examen. För GR-examen behövs minst tre års arbetserfarenhet som man fått inom områdena revision och redovisning. Exempel på praktisk erfarenhet som en sökande fått under högst ett år kan vara erfarenhet som intern revisor, som skatteinspektör eller som stadsrevisor. (ANM:s förordning om krav för godkännande av revisorer 1442/2015, kap. 2, § 11; Patent- och registerstyrelsen, 2017d)

Kravet för CGR-specialiseringsexamen är däremot godkänd GR- och CGR-examen samt att man ska ha en högre högskoleexamen, som till exempel högre YH-examen inom sin tradenomutbildning. I revisionslagen (1141/2015) påpekas det följande om specialkompetensen CGR för fysisk person: ”som har avlagt högre högskoleexamen eller som i minst fem års tid har varit verksam som GR-revisor eller som har minst sju års erfarenhet av yrkesuppgifter inom redovisning, finansiering och juridik, (...)” (Revisionslag 1141/2015, kap. 6, § 3). En CGR-revisor handhar uppgifter inom sammanslutning och företag som är mål för allmänt intresse. (Företagsfinland, u.å.a; Patent- och registerstyrelsen, 2017a, 2017c)

För att bli OFGR-revisor behövs GR-examen samt högre högskoleexamen eller erfarenhet som GR-revisor under minst fem års tid eller arbetserfarenhet av uppgifter inom redovisning, finansiering och juridik under minst sju år. Dessutom måste man ha gjort de studier innefattande redovisning och juridik som förutsätts inom den offentliga

förvaltningen och ekonomin. Ett annat alternativ till studierna är erfarenhet som man fått under minst ett och ett halvt års tid. Erfarenheten ska omfatta arbetsuppgifter inom den offentliga förvaltningen och ekonomin. (Revisionslag 1141/2015, kap. 6, § 3). För kommun och samkommun kan OFGR-revisor väljas som OFR-sammanslutning godkänd av revisionsnämnden (BDO, 2017).

Sammanfattningsvis kan konstateras att för GR-examen behövs lägre högskoleexamen, utmärkande studier inom området samt tre års praktisk erfarenhet av revision. För CGR-examen behövs godkänd avlagd GR-examen. Också högre högskoleexamen eller arbetserfarenhet under minst fem års tid som GR-revisor är ett måste. En OFGR-revisor har fått godkänt i OFGR-specialiseringsexamen och har antingen avlagt högre högskoleexamen eller arbetat som GR-revisor i minst fem år eller har fått arbetserfarenhet under minst sju år genom sådana uppgifter som innebär fokus på redovisning, finansiering och juridik. Dessutom har hen avlagt redovisnings- och juridikstudier eller fått arbetserfarenhet av uppgifter inom den offentliga förvaltningen och ekonomin. Examina inom revision ordnas minst en gång per år. (Revisionslag 1141/2015)

Utgående från läroplanen 2014 för utbildning i företagsekonomi som finns att påses som förkortad version i bilaga 2, har det beaktats att den ger sådana förutsättningar att en studerande ska ha möjlighet avlägga GR-examen med de (ekonomiförvaltnings)studier som läroplanen innehåller. Om man beaktar helheten revision och redovisning med 52 studiepoäng som utgör ett krav för deltagande i GR-examen kan det konstateras att tradenomutbildningen med profileringen ekonomiförvaltning uppfyller detta villkor. För denna helhet beaktas bland annat följande studier ur läroplanen: *lärdomsprov, inledning till revision, grunder i affärsredovisning, olika organisationsformer i redovisningen, fördjupad affärsredovisning, företagsanalys, lönebokföring och löneadministration* samt *intern styrning och kontroll*.

Kravet för studier i ekonomiska vetenskaper med 22 studiepoäng är beaktad i läroplanen och studierna uppfyller därmed kravet. Detta kan konstateras genom bland annat följande kurser i läroplanen: *nationalekonomi* och modulerna *matematik* och *IT*. Kraven som fastställs för området juridik med 22 studiepoäng i ANM:s förordning om krav för godkännande av revisorer (1442/2015) uppnås inte i utbildningen. Denna helhet utgörs i läroplanen bland annat av kurserna *handelsrättens grunder, arbetsrätt och lönehantering, grunder i finansiering* samt *företagsbeskattning och bokslutsplanering*. Från läroplanen

beaktas det att den innehåller 20 studiepoäng inom området juridik. Här behöver man komplettera med någon studie eller några studier inom juridik som till exempel som valfria studier. Frågan angående behöriga studier för GR-examen tas också upp i sjätte kapitlet som utgör examensarbetets empiridel och som följer härnäst.

6 Empirisk undersökning

Examensarbetets empiriska del kommer presenteras i detta kapitel. Kapitlet är indelat i tre delar. För att få en insyn i valet av den specifika kvalitativa metoden samt en inblick i genomförandet av undersökningen kommer detta tas upp som de följande två delarna av detta kapitel. Därefter utgör den tredje delen presentation av de intervjuade personerna som i sina yrken har expertuppgifter som kan hänvisas till området ekonomiförvaltning. Denna del är därtill indelad i sju underkapitel, eftersom jag valt att kategorisera intervjufrågorna i mellanrubriker som innehåller en till två intervjufrågor. Detta är för att göra det tydligt och underlätta för läsaren samt för att få en inblick i vad intervjufrågorna behandlar. Intervjufrågorna finns i bilaga 1.

6.1 Val av forskningsmetod

För en empirisk undersökning finns det två forskningsmetoder att välja mellan. Dessa är kvantitativ och kvalitativ metod som skiljer sig från varandra utgående från hur man ämnar genomföra sin empiriska undersökning. De två metoderna kan man också kombinera i undersökningsdelen om arbetet på så sätt ger bättre och tydligare resultat.

Kvantitativ metod innebär mätning av ett fenomen eller genom erhållen statistik beskriva ett fenomen. Kvantitativ undersökning kännetecknas av att den är beskrivande med frågor som till exempel Hur många? Hur mycket? När? Var? Hur? (Skärvad & Lundahl 2016, 179)

Kvalitativ metod som valts att användas som metod för empiridelen i detta examensarbete innebär däremot att forskaren får data som kan hänvisas till vad någon uttalar eller skriver: ”Kvalitativa metoder syftar på forskningsprocedurer som ger beskrivande data – människans egna skrivna eller talade ord och observerbara beteenden” (Olsson & Sörensen 2007, 65). Insamling av data som sker genom kvalitativa intervjuer och tolkande analyser

är så kallade ”mjuka” data som utmärker kvalitativt inriktad forskning (Patel & Davidson 2011, 14).

Kvalitativa intervjuer kännetecknas av att de har en låg grad av strukturering. Med detta menas att respondenten får svara med egna ord i och med att frågorna är så formulerade att utrymme för detta finns. Att ställa frågor i en bestämd ordningsföljd kan vara vanligt i en kvalitativ intervju då intervjuaren vill uppnå en hög grad av standardisering. Man brukar tala om semistrukturerad intervju då forskaren specificerar teman och frågor, men respondenterna får utforma sina svar enligt vad de anser. (Patel & Davidson 2011, 81–82)

Avsikten med kvalitativa intervjuer är att ta reda på mera om något som intervjupersonen får ge sitt svar och syn på utan att forskaren påverkar genom färdiga svarsalternativ. Patel och Davidson (2011) menar att:

”Syftet med en kvalitativ intervju är att upptäcka och identifiera egenskaper och beskaffenheten hos något, t.ex. den intervjuades livsvärld eller uppfattningar om något fenomen. Detta innebär att man aldrig i förväg kan formulera svarsalternativ för respondenten eller avgöra vad som är det ”sanna” svaret på en fråga” (Patel & Davidson 2011, 82).

Konversationen mellan intervjuperson och intervjuare innehåller ett forskningsproblem som intervjuaren belyser för respondenten. Om den som genomför en kvalitativ intervju har förkunskaper och har ägnat tid åt att fördjupa sig inom det område som ska studeras är detta till fördel för undersökningen. (Patel & Davidson 2011, 82–83)

För att få svar på examensarbetets syfte som är att ta reda på näringslivets syn på den nuvarande läroplanen för profileringsstudier inom ekonomiförvaltning och vad en tradenom som studerat ekonomiförvaltning bör ha för insikter i detta ämne, lämpar sig kvalitativ undersökning väl. Detta är för att denna metod ger tillfälle för öppen diskussion med åsikter och idéer kring ämnet samt så möjliggör metoden personliga möten med respondenterna.

6.2 Undersökningens genomförande

Den empiriska undersökningen baseras på fem intervjuer utgående från åtta bestämda frågeställningar som uppdragsgivaren varit med och godkänt. Intervjuerna har gjorts med en CGR-revisor, en företagskonsult, en chefsekonom, en ekonomichef och en chef för ett betalningsteam på ett Shared Service Center (SSC) för att få variation och synvinklar från

olika banor inom ekonomiförvaltning. De intervjuade kontaktades via mejl där jag presenterade lite om mitt examensarbete och vad intervjun handlar om. Strax därpå bestämde vi via mejl när och var intervjun skulle äga rum. Efter ett telefonsamtal med en respondent önskades frågorna få besvaras via mejl. Intervjufrågorna och en förkortad version av läroplanen sände jag då som bilagor. För de övriga informanterna som önskade skickade jag också läroplanen och intervjufrågorna på förhand. Intervjuerna genomfördes i oktober, veckorna 40–41. Alla de fem respondenterna jobbar i Vasa och intervjuerna har genomförts på de intervjuades arbetsplatser. Före vi påbörjade intervjuerna frågade jag om jag fick spela in det som sägs under intervjutillfället för att kunna transkribera och komplettera mina anteckningar för att få en sammanhängande helhet. Detta gick respondenterna med på. Målet med intervjuerna var diskussion och möjlighet för intervjuaren att ställa eventuella följdfrågor. I och med detta följde jag låg grad av strukturering och hög grad av standardisering.

6.3 Presentation av respondenterna

Kristian Berg arbetar vid EY (Ernst & Young) i Vasa som CGR-revisor. Han är utbildad ekonomimagister från Hanken. Efter studierna började han jobba som revisor vid konsultföretaget. Då Berg varit fem år på byrån skrev han CGR-tentamen och fick examen och blev CGR-revisor. Berg har varit byråchef de senaste två åren i Vasa och har 20 års arbetserfarenhet av att vara revisor. Bergs dagliga arbetsuppgifter består mycket av personaladministration, läsa mejl, ringa samtal, se till att revisioner blir utförda, gå igenom utförda revisioner och prata med folk på arbetsplatsen om hur saker och ting ska ordnas och skötas.

Per Vilén arbetar som företagskonsult på bokföringsbyrån Bäck & Vilén. Vilén är redovisningsekonom från Hanken. År 1991 (vid förenkling) startade han upp bokföringsbyråns verksamhet. Han har därmed byggt upp byrån sakta men säkert. Idag är Vilén inte längre huvudägare åt Bäck & Vilén, eftersom han har sålt verksamheten. Arbetsuppgifter som Vilén har kan kallas för företagskonsulteringar, företagsaffärer, affärsjuridik, skatteplaneringar, planeringsuppdrag. Han bokför nämligen i princip ingenting längre. En viktig uppgift som Vilén har är att föra över viss sakkunskap till den nya ägaren. Han förklarar därmed hur saker och ting kan skötas och hanterar inte personalärenden mera. Bokföringsbyrån Bäck & Vilén är medlem i ekonomiadministrationsförbundet. Detta ses som en marknadsföringssak som påvisar att man har uppnått en viss teoretisk standard bland ens medarbetare inom verksamheten.

Marina Vikberg-Grönlund arbetar på SÖFUK, Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur, som chefsekonom. SÖFUK finns i Gamla Vasa och är en samkommun med 14 ägarkommuner. SÖFUK upprätthåller och är ägare till Yrkesakademin i Österbotten, men också till Wasa Teater och Kulturösterbotten. Vikberg-Grönlunds bakgrund sträcker sig från år 1991 då hon sedan avlagd ekonomimagisterexamen inom redovisning från Hanken jobbat som ekonomichef. Direkt då Vikberg-Grönlund skrev sin avhandling fick hon sitt första jobb som ekonomichef och sedan dess har hon verkat som det. Sedan hon kom till SÖFUK har titeln svängt om till chefsekonom, men ekonomichef och chefsekonom har samma betydelse. Personalens uppgift inom centralförvaltningen eller som de även kallar sig servicetjänsterna, är att de jobbar med alla de tre områdena inom utbildning och kultur. Vikberg-Grönlunds arbetsuppgifter handlar främst från början till slut året om om budgetering, bokslut och mellanbokslut. Budgetering som samkommunerna satsar väldigt mycket på i förhållande till kanske ett företag är viktigt inom kommunerna enligt Vikberg-Grönlund, i och med att via budgeten fås anslag och sedan ska man försöka hålla sig till det. Vikberg-Grönlund sitter med i SÖFUKs ledningsgrupp, är förman för både IT-stödpersonal och ekonomipersonal samt tolv dagar i året har SÖFUK revision så då är hon revisorn behjälplig.

Följande respondent valde att vara anonym och hen besvarade intervjufrågorna via mejl. Det är en ekonomichef på ett företag i Vasa. Hen har mycket arbetserfarenhet. Dagliga arbetsuppgifter för hen är bokföring, bokslut, övervakning av reskontra och lån, övriga penningtransaktioner. Jag kommer benämna respondenten som Respondent A då jag i de följande underkapitlen kommer gå närmare in på vad respondenterna svarat på respektive intervjufråga.

Den femte respondenten är även anonym och benämns Respondent B. Hen jobbar på ett större företag inom ett payments-team på ett SSC i Vasa. Hen är utbildad tradenom och har erfarenhet av utbildningen, vilket kommer framgå i besvarandet av frågorna. Jag har valt att inte ange namnet på företaget X då respondenten vill vara anonym.

6.3.1 Allmänt

Denna del kommer behandla följande fråga som representerar första frågan av intervjufrågorna:

Har ni anställt tradenomer tidigare? Vilka personliga egenskaper/allmänna färdigheter önskas av en tradenom?

Berg menar att de har anställt tradenomer, men han vet inte när senast. Han påpekar att de för tillfället skulle ha två som jobbar på revisionsbyrån, men att de båda har varit erfarna när de blivit anställda. De har nämligen haft yrkeserfarenhet från någon annan arbetsplats. Berg utgår ifrån synvinkeln revisionsbyrå då han besvarar vad man kan tänkas ha för önskemål angående allmänna färdigheter hos en tradenom. Berg nämner goda insikter i bokföring och bokslutsteori, bokslutsanalysering. Detta specificerar Berg med att det är en specifik sak för revisionsbranschen som håller på med siffror, bokslut och revision. Om man tänker allmänt vad man skulle förvänta sig av en tradenom säger Berg språkkunskaper som finska, engelska och svenska. Allmän ekonomisk färdighet är viktigt, dvs. att man på någon nivå förstår både bokföring, bokslutsanalys och administration, åtminstone förstår benämningar att vad det är frågan om. (Intervju med CGR-revisor Kristian Berg, 2.10.2017)

Vilén betonar att han har anställt många människor under åren och att det inte är någon stor skillnad på en merkonom, tradenom och ekonom för bokföringsjobbet. Han påpekar att det som de vid byrån fäster mest uppmärksamhet på så är en personlighet. De har som önskemål att han eller hon är tillräckligt rask, alltså har ett tillräckligt snabbt rörelsemönster, eftersom sådana som är väldigt sakta, lugna och försiktiga, men är hur noggranna som helst fungerar inte hos bokföringsbyrån. En annan sak som byrån också bemödar sig om i bokföringsarbetet och som avviker från många andra redovisningsarbeten är kundbetjäning, påpekar Vilén. Man ska klara av att betjäna kunder både på svenska, finska och engelska. Vilén säger att de på byrån också har tyska kunder och därför har de en par anställda som kan tyska. Vilén fortsätter vidare på språkbanan och menar att de kräver inga flytande kunskaper i något språk, men man ska klara av att kunna kommunicera.

När man som utexaminerad kommer från skolan är det av betydelse att man inser själv att man kan inte allting. Tror man att man kan mycket så kan bokföringsbyrån inte lära en till något, eftersom det tar i alla fall tre år att lära upp en bokförare. Man måste vara ödmjuk

över situationen, påpekar Vilén. Är man tillräckligt ödmjuk, tillräckligt rivig och kan betjäna kunder så har man förutsättningar, och viktigt är att man trivs med bokföringsarbetet. Vilén fortsätter och utgår ifrån bokföringsbyrån och deras krav på svenska kunskaper. Han säger att de har haft ett indirekt krav som ska passa med avsikten om en svensk profil, eftersom nästan alla i personalen är från landet. Man ska i princip förstå svensk dialekt vid Bäck & Vilén.

Då vi under intervjun kommer in på svenska språket fäster Vilén uppmärksamhet på dagens ungdomar. Han understryker att dagens ungdomar blivit mycket sämre på att skriva svenska än man var förr, generellt sätt. Enligt Vilén ska man kunna kommunicera via e-post osv., skriva olika dokumentpapper ibland och då är det bra om man har en hövlig svenska eller finska. Som avslut på frågan lyfter Vilén fram att de på byrån godkänner att man som ny får komma och fråga. Det är nämligen ett krav säger Vilén, eftersom inlärningsstiden att skola upp en bokförare är tre år och efter tre år kan han eller hon ungefär så att hen klarar sig någorlunda till självgående. Vilén fortsätter och menar att ett minimikrav man har när personer skolar in sig är att de faktiskt frågar när de behöver hjälp och att de försöker förstå. Det är a och o om man ska lära sig bokföringsjobb. (Intervju med företagskonsult Per Vilén, 4.10.2017)

Vikberg-Grönlund säger att de inte har anställt tradenomer inom ekonomiförvaltning på ekonomibokföringssidan vid SÖFUK, eftersom de inte har anställt någon ny sedan år 2009. De hade en massa folk som var ganska unga då redan vid SÖFUK och de är faktiskt kvar, framhåller Vikberg-Grönlund då hon samtidigt konstaterar att det inte är en enda som slutat annat än de som gått i pension. Men hon påpekar att de nog har tradenomer i huset, på IT-sidan, men de har inte läst ekonomiförvaltning. På frågan vilka allmänna färdigheter som önskas av en tradenom nämner Vikberg-Grönlund som första sak att man måste ha ett stort sifferintresse och vara noggrann. Saknar man intresse för siffror så är det inte roligt att vara bokförare. Man måste ha dendär läggningen, menar Vikberg-Grönlund och fortsätter med att om man har läggningen för bokföring så är man säkert en noggrann person också, inte slarvig och hektisk. Vikberg-Grönlund säger vidare att man ska behöva ha en slags analysförmåga, dvs. att man själv ska kunna tänka att blev det rätt det man gjorde och att man själv skulle behöva se om det var logiskt. Vid sidan av analysförmåga skulle man alltså behöva ha lite logiskt tänkande, dvs. att man alltid lite har en självkoll på det som man gjort. (Intervju med chefsekonom Marina Vikberg-Grönlund, 5.10.2017)

Respondent A påpekar att de på deras ekonomiska sida har de de senaste fyra åren haft tre tradenomer som sommarvikarier och två av dem har sedan blivit anställda. Enligt Respondent A ska en tradenom vara metodisk, noggrann och närvarande. (Intervju med ekonomichef, 5.10.2017)

Respondent B påpekar att de på SSC har många tradenomer, men också magisterstuderanden från Hanken och Vasa universitet. Hen säger vidare att de anställer ganska många som kommer direkt från skolan eller sådana som har sommararbetat hos dem och blir färdiga. Respondent B tror att de har mera tradenomer än magisterstuderande. Hen säger att hen själv också har anställt tradenomer till hens eget team.

Angående personliga egenskaper och allmänna färdigheter nämner Respondent B att man ska kunna engelska. Att man kan både bokföringen och kan göra sig uttrycklig på engelska är viktigt enligt Respondent B. Respondent B går vidare och säger att det är ganska olika på intervjutillfälle och positionen man söker till. Till exempel vad Respondent B nämner att hen söker efter är att man har ett öppet intresse för att lära sig nytt och att man är en väldigt initiativtagande person, att man inte bara lär sig en rutin och accepterar den. Man ska verkligen försöka att hela tiden tänka på att vad man skulle kunna göra bättre, hur skulle man själv kunna göra sitt arbete bättre, är det någonting man själv kan påverka eller är det någonting som man skulle måste tänka inom hela teamet eller inom hela företaget. Respondent B menar att det är väldigt mycket helhetstänkande. Man ska förstå hur ens uppgifter påverkar gällande bokföringen, eftersom man i företaget X jobbar enligt processer och företaget är ett stort börsbolag. Jämför man med en liten bokföringsfirma så det vad företaget X kräver enligt Respondent B är något helt annat än vad en bokföringsfirma skulle kräva. Hen betonar att man skall kunna och förstå bokföringen, men man behöver inte kunna alla små detaljer eftersom då de är ett börsbolag så måste de beakta IFRS och det är mycket sådant som man lär sig på jobbet. Man måste förstås också beakta landets egen lagstiftning, påpekar Respondent B.

Annat som prioriteras är om man har gått en SAP-kurs, men det är inte en kurs man bör ha avlagt. Vidare framhåller Respondent B tekniskt kunnande, eftersom det verkligen kommer fram i firman där hen jobbar. Robotics är något som Respondent B berättar om och säger att det är någonting som de har tagit i bruk i bokföringen. Hen förklarar vidare och säger att de automatiserar ganska mycket av bokföringen så att de själva ska kunna ha tid med annat som finns i arbetet. Så tekniskt kunnande är enligt Respondent B någonting som kommer vara av betydelse i framtiden för bokförare, speciellt om man vill fortsätta som

någon konsult eller söker sig till något större företag som specialiserar sig på bokföring eller om man söker sig till ett SSC.

Respondent B säger vidare att man ska kunna vara bra på att planera sin dag, att man förstår vad man måste göra när. Ansvarstagande och kunna jobba i ett team utgör även viktiga färdigheter. Som sista sak nämner Respondent B analysförmåga. Enligt Respondent B ska man verkligen kunna problemlösning och analysera och förstå bokföringen, dvs. vart allt påverkar det vad man gör. Som exempel ger Respondent B att om man gör en kostnadsbokning till exempel för att de har fått in en inköpsfaktura till företaget X, vad allt kommer ens bokning att påverka. Om man gör ett misstag där hur skall man hitta det och hur skall man märka att man har gjort någonting fel. (Intervju med Respondent B, 12.10.2017)

6.3.2 Extern och intern redovisning

Denna del kommer behandla frågorna som berör extern och intern redovisning. Frågorna utgör fråga nummer två och tre av intervjufrågorna:

Vilka yrkesmässiga kompetenser borde en tradenom ha inom extern och intern redovisning?

Vilken av extern och intern redovisning borde betonas mera enligt dig i tradenomutbildningen? Eller är fördelningen korrekt så som den är nu?

Angående frågan som tar upp yrkesmässiga kompetenser inom extern och intern redovisning betonar Berg att man inom extern redovisning borde på någon nivå förstå vad bokslutssiffror betyder då man läser bokslut. Han påpekar att det är nog en sådan färdighet som innebär att man klarar av att analysera bokslut. Berg nämner också företagsbeskattning som en del av extern redovisning. Han säger att man borde ha någon slags grundläggande insyn i den biten också, dvs. hur företag beskattas och att man kanske går igenom, har varit med och gjort skattedeclarationer. Kompetenser inom intern redovisning är enligt Berg att man har en viss insyn i vad bokföring är, dvs. debet och kredit, att man faktiskt med lite arbetserfarenhet kan bli en bokförare. Berg nämner kostnadskalkylering och påpekar att man närmast känner till benämningarna. Berg nämner också operativ redovisning som tar fram siffror för att bedöma lönsamheten i ett företag. Här är det viktigt att man förstår hur man räknar ut försäljningsbidrag, driftsbidrag och kassaflöde. Detta förutsätter man vid revisionsbyrån att man bör kunna. Som svar på den tredje frågan, vilken av extern och intern redovisning som borde betonas mera i

tradenomutbildningen säger Berg att fördelningen verkar helt bra. Han påpekar att kursen företagsbeskattning och bokslutsplanering kan han tänka sig är den allra viktigaste. (Intervju med CGR-revisor Kristian Berg, 2.10.2017)

Vilén betonar som svar angående frågan om yrkesmässiga kompetenser inom extern och intern redovisning att en utexaminerad inte kan allt. Enligt Vilén förstår man sig på vissa begrepp, man vet vad som är dubbelbokföring, man vet vad som är balansbok, vad som är resultat- och balansräkning, vad som är dagbok och vad som är huvudbok och vad som är verifikat. Vilén påpekar att studerande har lärt sig de begreppen och det underlättar när man ska kommunicera med en blivande bokförare så att han eller hon förstår ungefär vad man talar om. Vilén säger att studerande lär sig att räkna lite löner, att bokföra lite, de förstår skillnaden mellan debet och kredit. De får en viss grundfärdighet. Det är enligt Vilén tillräckligt. Han förväntar sig inte att en tradenom kan bokföra fullständigt. Han tillägger till detta att en studerande kan principerna för bokföring, principerna eventuellt för bokslut och förstår varför man ska göra avskrivningar. Det tar nog en tid att lära sig menar Vilén, men han fortsätter med att säga att studerande har en viss vokabulär som de hållit på med. De har framförallt kanske visat ett visst intresse eftersom de har valt inriktningen. Vidare poängteras det att man måste ha kommunikationsfärdigheter på finska. Fastän bokföringsbyrån Bäck & Vilén är en helsvensk byrå har de 30 % finska kunder. Vilén påpekar att personligheten är viktigare än kunskapskrav. Men finska, kundbetjäning och allmänbildning prioriteras också.

På frågan vilken av extern och intern redovisning som borde tas upp mera i tradenomutbildningen ger Vilén svaret att det beror på vad man ska jobba med. Vilén säger att man vid Bäck & Vilén jobbar med extern redovisning väldigt långt, men också delvis med intern redovisning. Men de flesta vanliga bokförare så konsulterar inte på det sättet, poängterar Vilén. Något som skulle kunna betonas lite mera i överlag i alla utbildningar är beskattning. Med beskattning menar Vilén skatterätt, hur skatter fungerar. Det skulle man ha större nytta av att kunna. Vilén anser att kursen företagsbeskattning och bokslutsplanering är ytlig då man inte har mycket kunskap och därför skulle det kunna läggas en större insats på beskattning. Enligt honom finns det en fördel att kunna beskattningen. Det är närmast att man ska minnas de regler som gäller för den, vilket är svårt att lära sig om man inte förstår beskattningen. En annan sak som också betonas under intervjun är att det skulle kunna läggas lite mera tid på att läsa och förstå bokslut. Det är en viss skillnad att kunna uppgöra bokslut och kunna bokföra än att läsa ett bokslut och förstå

vad det har för konsekvenser för någon, säger Vilén. (Intervju med företagskonsult Per Vilén, 4.10.2017)

Vikberg-Grönlund besvarar frågan om vilka yrkesmässiga kompetenser en tradenom borde ha inom extern och intern redovisning genom att påpeka att det viktigaste om man är färdig tradenom och har läst ekonomiförvaltning så ska man kunna förstå resultat och balans och finansieringsanalys. Det är a och o enligt Vikberg-Grönlund. Från början förstå debet och kredit, T-konton, förstå kassan inbetalningar och utbetalningar och skillnaden mellan vad det är mot en resultatreglering. Vikberg-Grönlund säger att de vid ekonomibokföringssidan på SÖFUK jobbar väldigt mycket med resultatregleringar i mellanboksluten. Alltid nu och då måste man börja om från början om det inte gäller bankkontot, inte berör kassan, då måste man ändå kunna svänga debet och kredit rätt. Som exempel ger Vikberg-Grönlund att man fått i förskott en stor summa som inte ska vara med i mellanboksluten utan den ska flyttas över till balansen eller tvärtemot, man har fått i förskott en massa pengar på kontot som inte hör till perioden. Viktigt är därför enligt Vikberg-Grönlund att man förstår skillnaden att när belastar man resultaträkningen och när har man pengar i balansräkningen. Kompetenser inom intern redovisning anser Vikberg-Grönlund är ungefär de samma som inom extern redovisning, men att det beror helt på vilken arbetsplats man har. Till detta konstaterar Vikberg-Grönlund att språk kan vara en yrkesmässig kompetens inom intern redovisning. Som exempel ger Vikberg-Grönlund SÖFUK där man klarar sig bra på svenska, men då hon tänker på andra arbetsplatser så är det viktigt att man också kan finska. Också engelska blir viktigare. Man behöver kunna språk enligt Vikberg-Grönlund.

Då vi kommer in på frågan vilken av extern och intern redovisning som borde betonas mera inom utbildningen i företagsekonomi säger Vikberg-Grönlund att hon tycker att indelningen av extern och intern är bra inom profileringen ekonomiförvaltning. Ur SÖFUKs del tycker hon att bokföring, bokslut och beskattning skulle behöva ha lite mera fokus än det interna. Vikberg-Grönlund nämner här att hon var med i gruppen då de gjorde upp läroplanen för profileringen ekonomiförvaltning inom tradenomutbildningen vid Novia. Då diskuterades det väldigt mycket och därför är hon av den åsikten att fördelningen av extern och intern är bra då hon själv var med och funderade ut det. (Intervju med chefsekonom Marina Vikberg-Grönlund, 5.10.2017)

Respondent A nämner normal bokföringskontering och en förståelse för användning av kostnadsställen som yrkesmässiga kompetenser inom extern och intern redovisning. Respondent A tycker att tradenombildningen är bra som den är, dvs. fördelningen av extern och intern redovisning. (Intervju med ekonomichef, 5.10.2017)

Då jag till Respondent B ställer frågan om vilka yrkesmässiga kompetenser borde en tradenom ha inom extern och intern redovisning svarar hen att eftersom de mest har extern redovisning i företaget X så jobbar de på SSC mest med extern redovisning. Det är väldigt mycket beroende på vilken position man har, att hurdana kompetenser som söks, menar Respondent B. Respondent B säger att man ska verkligen förstå och kunna bokföra, eftersom vad hen själv också minns från tradenombildningen var att T-kontona lämnade i minnet. Detta är någonting som hjälper hen väldigt mycket själv, att man ser på T-kontona att allting blir rätt. Fastän de har SAP i företaget X så är det bra att man kan grunderna riktigt bra och förstår bokföringen. Respondent B betonar att eftersom de gör bokföringen enligt lagstiftningen med IFRS ordningarna så måste man kanske också förstå att vilken är skillnaden mellan IFRS och de lokala redovisningsstandarderna. Hen ger som exempel att i Finland har man en skillnad mellan IFRS och vad Finlands lagstiftning och bokföringsnämnd kräver. Detta är förstås någonting som man lär sig, men om man förstår att det är en skillnad så hjälper det en att förstå riktigt vad det är man gör.

Angående intern redovisning nämner Respondent B att intern redovisning inte har någon lagstiftning som man ska följa efter och att de i teamet på SSC mest gör uppgifter gällande den externa redovisningen. Respondent B tillägger att vad hen själv minns från tradenombildningen var att desto mer man förstår så det hjälper en alltid i framtiden. Hen menar att om man har grundläggande kunskaper inom båda två, extern och intern redovisning, så hjälper det en mycket att förstå sedan också i arbetet vad man gör.

På frågan om vilken av extern och intern som borde betonas mera i utbildningen säger Respondent B att personligen vad hen minns från då hen gick tradenombildningen så tyckte hen att indelningen var helt bra. Respondent B menar att en tradenombildning ska vara en ganska grundläggande utbildning, eftersom det finns så många ställen som en tradenom kan jobba på. I och med detta kan man inte säga att det måste vara mera fokus på extern eller intern. Respondent B påpekar att hen kanske skulle ha ändrat så att hen kanske skulle ha tagit bort någonting från de gemensamma studierna och lagt mera tid på de fördjupande studierna. Personligen tycker Respondent B att man måste kunna och förstå

både extern och intern. Den interna redovisningen är en orsak varför fler små firmor går i konkurs för att man inte har koll på det interna. (Intervju med Respondent B, 12.10.2017)

6.3.3 Yrkesstudier och profileringsstudier i läroplanen

I denna del läggs fokus på den fjärde intervjufrågan som lyder som följande:

Utgående från läroplanen, är yrkesstudierna innefattande profileringsstudierna baserade på arbetslivets krav?

Berg svarar på denna fråga genom att konstatera att språkstudierna är viktiga. Han har inget annat att kommentera gällande denna fråga. (Intervju med CGR-revisor Kristian Berg, 2.10.2017)

Viléns åsikt är att rubrikerna säkert är baserade på arbetslivets krav, men innehållet kan han inte riktigt svara på. Vilén påpekar kursen lönebokföring och löneadministration med 3 studiepoäng och säger att det tar tre år att lära en bokförare att bokföra, det tar mellan 5 – 6 år att lära en löneräknare att räkna löner. Vilén betraktar poängskillnaderna om man ska bli en löneräknare och har en tradenomutbildning och menar att man har lite studiepoäng i bagaget. Man har några mera studier om man tänker på bokföring. Detta är ett allmänt problem, eftersom löneräkning är så pass avvikande från normalredovisning, säger Vilén. Löneräkning och bokföring tänker man på två helt skilda sätt och ska tänka på två helt skilda sätt.

Kursen företagsvärdering och företagsarrangemang med tre studiepoäng är en överkurs, eftersom studerande inte lär sig mycket för de poängen, enligt Vilén. Vilén påpekar att koncernbokslut kommer i praktiken i de flesta fall att försvinna och är därför en kunskap som är lite oviktig att lära sig. Istället kunde man lägga 6 studiepoäng på lönebokföring. Angående revision anser Vilén att studerande nog behöver lära sig lite om ämnet. Mer fokus skulle kanske kunna läggas på kursen intern styrning och kontroll. Vilén betonar operativ redovisning som något som är väldigt vanligt bland tradenomer när de sköter reskontra, till exempel försäljningsreskontra. För detta ämne tror Vilén att de fem studiepoängen är lite för lite.

Vilén menar att det beror mycket på hur kurserna är upplagda och deras innehåll. Som exempel nämner han Hanken där det blir för teoretiskt och det konkreta saknas en del. Till sist konstaterar Vilén att han skulle behöva vara med och lyssna på lektionerna för att

kunna avgöra vad som låter bra och mindre bra. (Intervju med företagskonsult Per Vilén, 4.10.2017)

Medan Vilén går mera in på kurserna i läroplanen så går Vikberg-Grönlund mera in på behovet av införandet av digitalisering inom studierna. Vikberg-Grönlund anser att yrkesstudierna innefattande profileringsstudierna är baserade på arbetslivets krav, men hon säger att hon börjar tvivla lite själv. Hon ställer frågan att när ska utbildningsinriktningarna Novia & Co. börja lägga in följande då bokföringen börjar ske mer och mer digitalt. Mer och mer börjar ske digitalt i bokföringen, allt vad som sparas och allt börjar lagras i moln. Vikberg-Grönlund konstaterar att när det börjar komma emot att det finns företag som har det på det viset, så då måste de som utbildar också kanske följa med i det digitala. Hon berättar att på ekonomibokföringssidan vid SÖFUK skannas allt in, men de sparar det inte att det lagras i ett moln, utan de har det i en server själva alltihop inom byggnaden. Det framgår att det finns nya moderna program än det SÖFUK har där mer går per automatik. Vikberg-Grönlund påpekar att hon faktiskt tror att ny kompetens som digital kompetens behövs. Det enda som hon tvivlar på är att hon skulle vilja säga ja på fjärde frågan, men faktiskt kanske på vissa arbetsplatser skulle det behöva vara lite mer digitalt kunnande. (Intervju med chefsekonom Marina Vikberg-Grönlund, 5.10.2017)

Respondent A tycker att yrkesstudierna innefattande profileringsstudierna är baserade på arbetslivets krav. Respondent A nämner att hen ändå tror att ämnen och områden kring redovisning är mera lättdefinierade än andra branscher och lättare att anpassa till verkliga arbetslivet. (Intervju med ekonomichef, 5.10.2017)

Då jag ställer fjärde frågan till Respondent B svarar hen att det är beroende på vad man har för framtida arbete i sina tankar, eftersom som en tradenom kan man ha ganska mycket olika uppgifter, man kan fortsätta studera ännu till. Respondent B betonar mer tekniskt kunnande som ett möjligt krav, eftersom i framtiden så kommer också automatiseringen komma till bokföringsarbeten. Respondent B säger att bokföring är ett yrke som kanske är i riskzonen att bli osynlig på det sättet att man verkligen har någon som sitter och bokar debet och kredit. Respondent B nämner programmering som tekniskt kunnande och att man som skulle förstå det logiska tänkandet bakom programmeringen. Hen betonar att det hjälper en sedan också, i alla fall i företaget X så hjälper det en att förstå att vad man skulle kunna automatisera och om någonting är automatiserat, att förstå vad är logiken bakom det. Respondent B går vidare in på arbetslivets krav och vad man skulle kunna införa i

studierna. Respondent B säger att hen funderar också på olika teman i skolan. Med detta menas att beroende på vad som är relevant för tillfället skulle man kanske kunna ha temakvällar eller temaeftermiddagar där olika teman tas upp som är sådana som håller på och händer i arbetslivet eller också inom tradenombranschen eller inom bokföringsbranschen.

Respondent B frågar sig själv, att då det kommer till bokföringen behöver man kunna alla kurser inom specialfrågor inom ekonomiförvaltning då man jobbar på ett SSC. Här konstaterar Respondent B att det är väldigt beroende på i vilket team man är, eftersom medarbetarna är så många och allihop har väldigt specifika arbetsuppgifter. Respondent B konstaterar vidare att om man jobbar på en bokföringsfirma så måste man kunna allt inom specialfrågor inom ekonomiförvaltning. Hen anser att läroplanen med studierna är bra uppbyggd, men att man kanske i valfria studier skulle kunna ha mer studier och fundera på om det verkligen behövs så mycket gemensamma studier i till exempel marknadsföring. Respondent B säger att man måste kunna grunderna i marknadsföring, men man behöver inte kunna allting. (Intervju med Respondent B, 12.10.2017)

6.3.4 Inriktning ekonomiförvaltning samt GR-examen

I denna del behandlas den femte intervjufrågan. Delen behandlar två frågor som berör inriktningen ekonomiförvaltning. Den andra extra frågan har respondenterna haft möjlighet att svara på ifall de har erfarenhet och kunskap om GR-examen.

Är inriktningen ekonomiförvaltning ändamålsenligt uppbyggd med de 45 studiepoängen som fördjupningen ger studeranden? Vad anser du?

Extra fråga för intervju med yrkesperson inom revisionsbranschen: Underlättar de fördjupade studierna möjligheten till GR-examen?

Berg anser att uppbyggnaden av inriktningen ekonomiförvaltning ser ganska bra ut. Han nämner att en sak som kanske fattas som man kanske skulle ha förväntat sig är mervärdesbeskattning. Berg betonar att han nästan skulle påstå att det skulle behövas en egen kurs för mervärdesbeskattning, eftersom det blir ganska kort då den ingår i kursen företagsbeskattning och bokslutsplanering. Berg säger att det faktiskt är någonting som han tror att man skulle tänkas att en tradenom förstår lite om också.

Om de fördjupade studierna underlättar möjligheten till GR-examen anser Berg att de säkert gör, men han känner inte till kraven man har nuförtiden, men kurserna i läroplanen

är vettiga. Då studiekraven för GR-examen presenteras under intervjun tillägger Berg att man måste ta några extra kurser i juridik i sådana fall om så krävs. (Intervju med CGR-revisor Kristian Berg, 2.10.2017)

Vilén betonar som svar på den femte frågan att det har en viss betydelse när olika saker kommer in i tradenomstuderandes studier, dvs. under vilket studieår. Han påpekar att rubrikerna är helt intressanta och bra, men om de är vägd rätt med rätta studiepoäng så har han svårt att svara på. Vilén utgår från studierna och menar att studerande lär sig alla de begrepp som de hör talas om och de får begreppsvärlden framför sig. Han betonar att ingenting av vad tradenomstuderande läser är onödigt på något vis, men att man kan fråga sig om innehållet och tyngdpunkten på olika rubriker räcker till eller om det skulle behöva vara mera. Vilén tillägger med att konstatera att det beror helt på vad en tradenom ska jobba med sedan när hen blir färdig tradenom. Vilén besvarar frågan om de fördjupade studierna underlättar möjligheten till GR-examen med att konstatera att för att få GR-examen så ska man jobba på en revisionsbyrå. Han är osäker på om tradenomstudier numera räcker till för att blir revisor, men att allt man har läst har man nytta av. Vilén säger att det är väl väldigt få tradenomer som han vet som blir revisorer. Han tillägger att han inte känner någon. (Intervju med företagskonsult Per Vilén, 4.10.2017)

Enligt Vikberg-Grönlund är inriktningen ekonomiförvaltning ändamålsenligt uppbyggd. Hon säger att hon inte har någon erfarenhet av GR-examen, men att hon tror att de fördjupade studierna underlättar möjligheten till GR-examen. (Intervju med chefsekonom Marina Vikberg-Grönlund, 5.10.2017)

Respondent A anser att profileringen ekonomiförvaltning är bra uppbyggd. (Intervju med ekonomichef, 5.10.2017)

Enligt Respondent B skulle det kunna vara mera inriktning på bokföring och redovisning. Något man kunde tänka på är om man själv skulle ha ett företag, vad allt måste man kunna gällande bokföringen för att klara av det. (Intervju med Respondent B, 12.10.2017)

6.3.5 Möjlig kompletterbar kompetens i läroplanen

Denna del tar upp respondenternas svar på den sjätte intervjufrågan som är formulerad på följande vis:

Fattas någon speciell kompetens (kurs) över ett ämne som skulle önskas tas i beaktande i den reviderade läroplanen för 2018? Behövs mer fördjupning inom ett ämne?

Enligt Berg skulle mervärdesbeskattning bra kunna vara en egen kurs. Han anser också att det inte skulle vara någon dålig idé att man också skulle ha någon sådan kurs där man ska analysera information någonstans ifrån (e-book). Kursen skulle gå ut på att analysera lönsamheter och olika saker som avvikelser. (Intervju med CGR-revisor Kristian Berg, 2.10.2017)

Vilén tycker att elektronisk redovisning borde tas i beaktande i den reviderade läroplanen. Han anser att det skulle vara en ganska viktig sak och därmed en kurs man skulle kunna införa. Han betonar dock att det finns en sak som är besvärligt i det elektroniska då det erbjuds som en bra möjlighet åt alla som ska hålla på med bokföring, men det är lögn att det ska ändras si och så mycket. Elektronisk redovisning säljs in idag som att den ska rädda redovisningsbranschen, men det är faktiskt inte så det fungerar. Vilén säger att det påstås att det elektroniska ska kunna automatisera allting, men det fungerar inte heller i praktiken. I teorin låter det bra. Vilén påpekar att för att ha en uppfattning om ekonomisk redovisning, elektronisk redovisning skulle det kanske vara bra att ha en kurs till där man går igenom olika system som deras styrkor och svagheter. Han menar att system nog har sina fördelar, men de passar inte för allihop på alla sätt. Det är allt från mobiltelefoner idag till olika sorts integrerade system. Vilén kommer in på kursen affärssystem inom ekonomiförvaltningen i profileringsstudierna och menar att där skulle det elektroniska rymmas med. (Intervju med företagskonsult Per Vilén, 4.10.2017)

Vikberg-Grönlund nämner att det digitala kommer bli mer aktuellt. Hon funderar på vad man ska sätta in med det digitala i utbildningen, att hur kommer det se ut i framtiden. Hon undrar om tradenomstuderande någon gång tänker på och om läraren nämner hur materialet ska sparas efter att man bokfört, till exempel vad som ska vara tillgängligt i tio år och vad som ska vara varaktigt inom bokföringsmaterialet. Hon säger att detta är väldigt viktigt och påpekar det då företag börjar sälja molntjänster och man lägger upp sin bokföring på deras server, men att man ändå ansvarar själv för var materialet är.

Vikberg-Grönlund poängterar att man kanske skulle kunna tänka på lite vilka papper som ska sparas och ska det sparas förstås digitalt, hur länge måste man se till att materialet finns tillgängligt och vad ska faktiskt skrivas ut på papper. Hon visar som exempel en bok som innehåller varaktigt material ur bokslutet. Hon menar att snart kan det hända att boken kanske inte längre ska vara i vanligt bokformat, utan tillgänglig i digital form. Vikberg-Grönlund säger att hon tycker att det är en utmaning i hur material ska börja skötas i och med att det pratas om digital kompetens överallt och digitalisering är modeord. (Intervju med chefsekonom Marina Vikberg-Grönlund, 5.10.2017)

Respondent A nämner inte någon kompetens som skulle önskas tas i beaktande i läroplanen. Hen skriver som svar på frågan att inte vad hen vet. (Intervju med ekonomichef, 5.10.2017)

Respondent B nämner programmering då det kommer till Robotics och automation, dvs. vad betyder det för en bokförare och vad kommer det betyda i framtiden för bokföringen. Respondent B säger att det går väldigt mycket framåt i programmering och automation och fastän de i hans betalningsteam i företaget X gör bokföringen, så måste de ändå tänka på att vad man skulle kunna automatisera. Respondent B ger som ett annat förslag till den reviderade läroplanen att införa projektledning, dvs. project management. Hen säger att projektledning är någonting som kommer emot en oberoende vart man än far som tradenom och fortsätter. Enligt Respondent B kommer kunskaper inom projektledning verkligen till nytta och hen ger som exempel att fastän hen skulle börja jobba på någon bokföringsbyrå, på ett större bolag eller jobba med lönebokföring så är projektledning en sak som är framtiden.

En tredje kompetens som Respondent B nämner är ekonomisk intelligens, dvs. financial intelligence som hen säger kunde vara en valfri studie. Respondent B menar att man alltid brukar förknippa ekonomisk intelligens med mer högre stående personer, men då hen läste en bok nyligen så är hans åsikt att också för en arbetstagare så är det bra att förstå ekonomisk intelligens, dvs. att förstå varför ett bolag gör vissa val och tar vissa strategiska steg. Respondent B säger att detta är någonting som hen minns från hans tradenomutbildning och att det kunde varit en kurs som företagsvärdering och företagsarrangemang. Men ekonomisk intelligens skulle ha kunnat betonas mera, eftersom detta ämne är något som kan hjälpa till och med varenda arbetstagare oberoende om man läser ekonomiförvaltning eller något annat, menar Respondent B. Som exempel ger hen att

då det till exempel kommer ett pressmeddelande inom koncernen eller företaget så är det av betydelse att man då också kan läsa mellan raderna och förstår vad det kommer betyda. (Intervju med Respondent B, 12.10.2017)

6.3.6 Tradenomers möjlighet till anställning

Denna del lägger fokus på följande fråga som utgör den sjunde av intervjufrågorna:

*Är möjligheten till anställning för tradenomer nu och i framtiden god enligt dig?
Kommer ni att anställa tradenomer?*

Berg tror att möjligheten till anställning för tradenomer är god även framöver. Han säger att enligt studier man gör anser man att digitalisering och robotisering medför att revision som yrke kommer att försvinna, men olika typer av tradenomer kommer nog behövas. Enligt Berg har de vid revisionsbyrån som tanke att de anställer nog nya medarbetare, men att det har blivit ganska lite. Men han påpekar att då de anställer kan de bra tänka sig att anställa tradenomer också. Berg säger att det blir mest ekonomer, men att det bra kan bli tradenomer också. (Intervju med CGR-revisor Kristian Berg, 2.10.2017)

Vilén säger att de anställer nog tradenomer. Det finns inte stora skillnader mellan en merkonom, tradenom och ekonom i bokföringsbranschen. Enligt Vilén beror det mera på ens personlighet, intressefallenhet än att man har en specifik utbildning. (Intervju med företagskonsult Per Vilén, 4.10.2017)

Vikberg-Grönlund tror att möjligheten till anställning för tradenomer är god och fortsätter med att konstatera att åtminstone hela kommunala sektorn börjar ha mycket folk som ska i pension och fastän hur man än digitaliserar så kommer det inte att gå av sig självt. Vikberg-Grönlund betonar att det idag går med mindre arbetskraft än tidigare då man gjorde allt på papper och började ruta upp debet och kredit. Hon betonar vidare att datorer har sparat enormt inom sektorn, men att det inte går att spara bort på det sättet att allt ska gå per automatik. Enligt henne finns det absolut en marknad för tradenomer. Speciellt för de som läser ekonomiförvaltning, eftersom de har bra nytta av det och har en bra grund för att klara sig lite på många ställen med kunskapen som de får. Vikberg-Grönlund tar fasta på inriktningen internationell handel och anser att studeranden med den inriktningen inte har samma goda grund som studeranden får med ekonomiförvaltning i och med att de som läser internationell handel är mera inriktade på sitt och skulle behöva hitta arbete precis inom inriktningen. På frågan om SÖFUK kommer anställa tradenomer svarar Vikberg-

Grönlund att de kommer anställa då nästa person antingen slutar eller går i pension och då är det tradenomer de anställer, nu då det finns en sådan examen före merkonomer. (Intervju med chefsekonom Marina Vikberg-Grönlund, 5.10.2017)

Respondent A svarar på frågan att hen tror att det alltid finns anställning för redovisningstradenomer. (Intervju med ekonomichef, 5.10.2017)

Respondent B säger att i Vasatrakten har arbetssituationen varit ganska så dålig då det kommer till nyutexaminerade. Respondent B menar att hen inte kan säga från företagets X del om hur det kommer gå för tradenomer. Hen går in på det politiska och påpekar att om man tänker på den finansiella och politiska situationen så kanske det kommer vara en tid med lite dålig stämning ännu. Hen nämner framtiden och menar att ju mer tradenomer kan och förstår samt har mer breda kunskaper så desto enklare har de att hitta arbete. Vad som är bra med tradenomutbildningen enligt Respondent B är att den ger en ganska bra grund också om man vill starta ett eget bolag. Som sista kommentar säger Respondent B att hen inte riktigt kan säga hur situationen i själva firman X blir. De har platser öppna, i alla fall på SSC nog alltså, men ibland öppnar de bara internt istället för externt. (Intervju med Respondent B, 12.10.2017)

6.3.7 Möjliga förändringar och nya kompetenser inom ekonomiförvaltning

I denna del läggs fokus på den sista och åttonde intervjufrågan som består av två uppdelade helhetsfrågor som båda kan sägas tangerar ekonomiförvaltning i framtiden. Den andra frågan baserar sig på vad som framkommer i artikeln *Kirjanpitäjstä yrittäjän sparraajaksi* som behandlades i kapitel 3.3.

Vilka möjliga förändringar kommer ske inom ekonomiförvaltning som bransch i framtiden? Hur ska utbildningen svara mot förändringar inom branschen?

Behövs nya kompetenser som digital kompetens, kundbetjäning (kundkontakt) och analysförmåga som framkommer i artikeln Kirjanpitäjstä yrittäjän sparraajaksi skriven av T. Suomalainen i Tilisanomat?

Förändringar som kommer ske inom ekonomiförvaltning som bransch i framtiden är enligt Berg digitaliseringen och att bokföringen och administrationen blir mer elektroniska. Han menar att det förstås är svårt att säga att man skulle behöva kunna några vissa system i och med att det finns så många olika system. Och om man lärt sig något system så är det

kanske helt onödigt. I framtiden ser Berg att man har mer data till förfogande och att man ska kunna analysera data som man har framför sig. Han är lite osäker på hur utbildningen ska svara mot förändringar inom branschen, men han nämner att de på revisionsbyrån ser att pappren försvinner och det blir mer elektroniskt och digitaliserat. Berg säger att de kör mycket dataanalyser själva på byrån. De tar information någonstans ifrån och så analyserar de den. Angående den andra frågan om nya kompetenser säger Berg att det är viktigt att bokföraren klarar av och vågar kommunicera med sin kund. Han vet att det inte är alla som inte riktigt vågar det heller. Angående analysförmåga behövs det nog. Han nämner att det krävs ett steg längre om man riktigt börjar analysera siffrorna. Ofta fungerar bokföringsbyråer så att det finns en eller två personer som analyserar åt kunderna och bokförarna sköter mera om bokföringen och de som analyserar är bara ett par personer. Men han säger att han håller nog med på den andra frågan och avslutar med att betona att överlag ser utbildningsprogrammet bra ut. (Intervju med CGR-revisor Kristian Berg, 2.10.2017)

Vilén går som Berg också in på det elektroniska och menar att det kommer att komma in mer och mer i ekonomiförvaltningen. Vilén påpekar dock att det som är problemet med det elektroniska idag är att det säljs in med en ganska stor lögn och att det ska vara något som sköter sig automatiskt, men som det dock inte gör. Den digitala kompetensen är något som ska finnas i utbildningen. Han säger att studerande måste börja förstå sig på system och hur de hänger ihop. Vidare påpekar han att man måste förstå vad ett moln innebär och vad en server innebär. Man måste förstå sig på fjärranslutningar, hur de kan byggas upp och så måste man veta skillnaden på en pdf-faktura och en finvoice-faktura. Vilén säger att alla pratar om e-fakturor, men att det inte är en e-faktura fastän man skickar den som e-post åt någon. Angående automatkonteringar menar Vilén att man får dem att fungera bra i alla system bara man blir nöjd med att 80 % blir rätt av vad man bokför, men vill man ha 100 % rätt kan man enligt Vilén inte köpa automatkonteringar rakt ovan sådär bara.

Han påpekar att det påstås att nya bokförare, redovisare, merkonomer och tradenomer kommer mer att jobba som controller, men det är inte alla som har den förutsättningen. Som controller jobbar man med att lära sig själv att kontrollera att allting gick rätt till och blev rätt, men då ska man ha en stor förståelse och det har tyvärr inte nya ekonomer, merkonomer, tradenomer enligt Vilén. Det digitala kommer bli som en utmaning och viktigt är att man inser svagheter i systemet.

Då vi går in på den andra frågan angående nya kompetenser som digital kompetens, kundbetjäning och analysförmåga säger Vilén att digital kompetens kan man läsa i skolan ganska långt, kundbetjäning är delvis en fallenhet, men delvis något som man också kan lära sig genom att uppträda artigt och prata kundens språk. Angående analysering menar Vilén att för att kunna analysera krävs ett visst sorts kritiskt intressetänkande. Han säger att det kommer ställas mera intellektuella krav på att analysera än om man ska bokföra. Han ger som förslag att man varje månad skulle träna analys i utbildningen med att lösa olika casefall i grupp som grupparbete, eftersom om man jobbar tillräckligt mycket på det sättet att tänka lär man sig att tänka analytiskt. Då det gäller kundbetjäning anser Vilén att det är en viktig kompetens för en bokförare. Kundbetjäning är viktigt i deras bransch, eftersom kunderna ska känna sig välkomna och själv ska man visa att man har intresse för att kundens företag går bra. Vilén betonar att det är en ganska unik egenskap man kräver av en redovisare att hon eller han ska tycka om att betjäna i bokföringsbranschen. (Intervju med företagskonsult Per Vilén, 4.10.2017)

Vikberg-Grönlund tänker i frågor då hon funderar på vilka förändringar som kommer ske inom ekonomiförvaltning som bransch i framtiden: Vad kommer hända inom det digitala? Hur kommer det riktigt att bli? Hur komplexa system kommer dataleverantörerna att bygga upp? Då vi kommer in på hur utbildningen ska svara mot förändringar inom branschen säger Vikberg-Grönlund att det digitala skulle behöva tas in i utbildningen på något vis, att forska själv i vad som sker riktigt inom den digitala sektorn. I detta sammanhang betonar hon att gamla T-konton inte kommer försvinna någonstans, eftersom man inte kommer ifrån tänkandet med debet och kredit. Hon menar att det skulle behöva tas in någonting i utbildningen på något vis och att det då säkert betyder att det ska köpas in någonting nytt. Hon nämner att kanske programmet Visma Nova innehåller de förutsättningar som behövs för mer digitalt kunnande, men att lärarna får fördjupa sig mera i programmet som bokföringsredskap om det till exempel finns en ny modul eller någonting sådant.

Vikberg-Grönlund ger som ett annat förslag att studeranden under praktiktiden får vara hos något företag som redan har det digitala redskapet, dvs. som redan är framåt inom det digitala. Hon menar att den nya trenden är kanske den att som till exempel Novia skulle behöva hitta samarbetet med företag där det digitala redan finns, eftersom en utbildare som Novia kanske inte behöver ha allt själv.

Angående kundkontakt menar Vikberg-Grönlund att det också blir mer digitalt, eftersom man inte träffar folk personligen, utan det blir mer och mer per olika medier. Hon tycker att det som framgår i andra frågan angående kundbetjäning som kompetens är riktigt. En bokförare ska kunna svara på frågor om kunden frågar, men att det sker nog redan idag ute i arbetslivet. Angående kundbetjäning och hur viktig den är menar Vikberg-Grönlund att det beror lite på var man hamnar och i och med att man inte vet vilken arbetsplats man får så skulle man behöva ha kompetensen. Som exempel nämner hon bokförarna på SÖFUK och säger att det nog kan hända att någon av dem har ett sådant område som innebär att de inte behöver vara i så mycket extern kontakt med folk, men att de ska kunna hantera lärarna. (Intervju med chefsekonom Marina Vikberg-Grönlund, 5.10.2017)

Respondent A menar att den digitala kompetensen blir mer och mer viktigare, men hen tycker även att den till stor del är företagsspecifik. Detta gör enligt Respondent A att det är svårt att få en allmän heltäckande grundundervisning kring temat före man blir anställd. Respondent A nämner att den största utmaningen för nyanställda av nuvarande unga generation är att hålla sina privata sociala digitala uppdateringar under kontroll på arbetstid. Som exempel ger Respondent A att förstå varför man under t.ex. ett fysiskt möte med andra människor inte sitter och stirrar i sin telefon eller dator utan aktivt och artigt deltar i det fysiska mötet. (Intervju med ekonomichef, 5.10.2017)

Respondent B är av den åsikten att tradenomer och bokförare ska ha mera fördjupad kunskap i problemlösning inom ekonomiförvaltning som bransch i framtiden. Hen utgår från den angivna artikelns rubrik *Kirjanpitäjämä yrittäjän sparraajaksi* och säger att det stämmer väldigt bra. Hen nämner att ju mer automation som kommer i bokföringen och i olika bokföringsprogram som kommer ha artificiell intelligens, så desto mera blir det att man ska kunna lösa olika problem som företagare eller ledningen kommer ha. Respondent B säger att man ska kunna presentera sitt material och det man hittat i ett väldigt enkelt läsbart format. Hen betonar frågan uttryckt i en mening, att hur ska man läsa bokföringen så att ledningen får en bra enkel bild. Därefter nämner Respondent B intern redovisning och påpekar att då det kommer till det interna så är det viktigt att man enkelt kan föra fram resultaten. Hen går närmare in på automation och artificiell intelligens och säger att det redan finns sådana program som innebär robotar som tar hand om kundbetjäning och som kan svara på det mesta. Då man tänker på kundbetjäning anser hen att man så klart alltid måste kunna vara artig och kunna hantera kunder. Men i framtiden kommer det högst troligen vara att de flesta frågor besvaras av en artificiell intelligens robot.

Respondent B påpekar att det i framtiden troligen kommer bli mycket mer projektnriktat. Som exempel berättar hen att sidan där var hen jobbar i företaget X så jobbar allihop ganska mycket med projekt. Man är med i olika projekt och man måste kunna leda ett projekt. Något som också borde tas i beaktande i utbildningen är att svenska inte är tillräckligt för att man ska klara av att vara tradenom. Personligen anser hen att man borde kunna bokföreläsningen på alla tre språk: finska, svenska och engelska.

Då vi går närmare in på hur utbildningen ska svara mot förändringar inom branschen funderar Respondent B på hur ofta läroplansändringar görs nuförtiden med beaktande av undervisningen i olika skolor, att det är säkert inte ofta. Hen säger att vissa av kurserna i den förkortade läroplanen är ganska lika från vad hen hade när hen studerade till tradenom. Som ett tips ger Respondent B att skolorna skulle behöva ha bättre förhållande, en mer öppen dialog med företagen inom de områden var skolorna rör sig så att skolorna skulle få mer feedback om vad de skulle kunna ha i sina utbildningar och kanske också få feedback av de företag som anställer nyutexaminerade. Till detta förslag påpekar hen även här som svar på en tidigare fråga möjligheten att kunna ha temakvällar eller temaeftermiddagar eller ha specifika valfria studier. Det betonas att arbetslivet ändras ganska mycket årligen och speciellt inom bokföringsbranschen kommer ny lagstiftning, nya EU-direktiv och IFRS förnyas någonting här och där. Enligt Respondent B är det alltså mycket som man måste hålla koll på, dvs. att vad händer och sker i arbetslivet. Fastän det kanske inte direkt påverkar en så måste man förstå för att bättre klara av sitt arbete och förstå vart allting påverkar.

Respondent B betonar att de i företaget X har Robotics och att det nu är så på framstigen. I och med detta påpekar hen att projektledning och mer tekniska kunskaper behövs, i alla fall på det SSC var hen jobbar. Som exempel berättar hen om då de tog Robotics i bruk i företaget X. Hen säger att de istället för att köpa konsulter som skulle komma och bygga upp robotarna till varenda arbetsuppgift som de ville robotisera så hade de personer från teamet som byggde roboten, eftersom de kan det bäst då de vet hur processen och bokföreläsningen ska se ut. Respondent B säger att personligen så vet hen att tradenomstudier ger en bra grund i sig själv. Det har hjälpt hen själv också på jobbet på SSC. (Intervju med Respondent B, 12.10.2017)

7 Analys och tolkning

I detta kapitel kommer respondenternas svar på intervjufrågorna analyseras och sammanfattas. Jag kommer presentera det väsentliga som jag plockat ut från svaren för att presentera både likheter och olikheter som informanterna framfört vid intervjuerna. Som en del av arbetets analysdel har jag även valt att tillämpa SWOT-modellen. SWOT-analysen i kapitel 7.2 ger en överskådlig bild över några punkter som jag tolkar som viktiga som framkommer i de uttömmande intervju svaren. Punkterna beskriver tradenomutbildningen med inriktningen ekonomiförvaltning samt vad utbildningen ger en studerande. SWOT-analys innebär att interna styrkor och svagheter i ett företag analyseras. Också externa möjligheter och hot i omvärlden står i fokus. SWOT är därmed förkortning på Strengths, Weaknesses, Opportunities och Threats. (Skärvad & Olsson 2017, 89) För denna analys står istället för ett företag tradenomutbildningen och dess studerande i fokus.

7.1 Analys av intervju svaren

• Fråga 1

Vad som önskas av en tradenom i arbetslivet är enligt de flesta av respondenterna att kunna språk som finska, engelska och svenska. En respondent påpekar till detta att inga flytande kunskaper krävs förutom i modersmålet, men att man ska våga kommunicera. En tradenom som siktar in sig på bokföringsbranschen borde ha färdigheten att vara noggrann och ha en vilja att vilja lära sig mera. Att skola upp en bokförare tar tid, men om man visar intresse och försöker förstå och tar till sig information vid frågor så lär man sig. En annan sak inom bokföringsbranschen är att man trivs med det man gör samt att man har intresse av att prata med kunder, eftersom kundbetjäning utgör en bokförares vardag. Också sifferintresse nämner en respondent som viktigt då man har att göra med bokföring.

Logiskt tänkande, problemlösningstänkande och analysförmåga utgör också viktiga delar av en tradenoms och en bokförares kompetens. Av undersökningen framgår det också att allmänt borde en tradenom förstå och kunna bokföring och bokslutsanalys samt vara närvarande och metodisk och kunna ta initiativ. En tradenom som utexamineras har många yrkesmöjligheter framför sig i arbetslivet. Man måste vara öppen för att lära sig nytt och ha ett engagemang och tålamod för det. Tekniskt kunnande utgör något som blir mer och mer aktuellt även för tradenomer och bokförare som till exempel kommer verka som konsulter.

Beroende på arbetsplats betonas det i en intervju att man ska kunna jobba i team och ta ansvar för sina uppgifter.

• Fråga 2 och 3

Om man ser på kompetenser inom extern och intern redovisning framkommer det intressanta och viktiga synpunkter från respondenternas sida. En tradenom som läst ekonomiförvaltning ska inom extern redovisning kunna läsa och förstå bokslut samt ha insyn i hur man analyserar bokslut och utgående från det förstå vad bokslutssiffrorna beskriver. Att ha kunskap om T-konton, dvs. debet och kredit, förstå resultat- och balansräkning samt förstå bokföring ur ett helhetsmässigt grundmässigt perspektiv utgör något som respondenterna anser vara viktigt. Beskattning, företagsbeskattning är också inom den externa redovisningen något som en tradenom borde ha kunskaper i och som det kanske borde läggas mer tid på i utbildningen enligt två respondenter. Detta kunde då till exempel vara i kursen företagsbeskattning och bokslutsplanering. För en tradenom som jobbar inom ett större bolag som gör bokföringen enligt IFRS vore det bra om hen vet vad IFRS är och förstår vad som är skillnaden mellan dessa internationella standarder från landets egna redovisningsregelverk.

Då intern redovisning kommer på tal blir det tydligt att en tradenom ska förstå benämningar och inom operativ redovisning förstå hur man räknar ut till exempel driftsbidrag och kassaflöde. En respondent ser däremot på helheten och anser att en tradenom som vill rikta in sig på bokföring lär sig mest ute i arbetslivet efter studierna. Studierna ger studeranden en grundfärdighet för yrkeslivet. En annan respondent utgår från att grundläggande kunskaper i både extern och intern redovisning är till nytta i ens arbete då man bättre förstår vad det är man gör i sina uppgifter. Något som också framkommer av undersökningen är att språk kan betraktas som en intern yrkesmässig kompetens beroende på var man jobbar och har för arbetsuppgifter.

Som framgår av läroplanen som kan ses i bilaga 2, utgörs två av tre moduler i profileringen ekonomiförvaltning av 15 studiepoäng extern redovisning och 15 studiepoäng intern redovisning. I fyra intervjuer framgår det att denna fördelning är bra. Av undersökningen framkommer det också att det helt beror på vad en tradenom kommer jobba med som gör att det är svårt att säga vilken av extern eller intern som borde betonas mera i utbildningen. Men utbildningen i sig själv utgör en grundläggande utbildning.

• Fråga 4

Om yrkesstudierna innefattande profileringsstudierna är baserade på arbetslivets krav kommer det under intervjuerna fram många åsikter av de intervjuade. Ur en bokförarens synvinkel har en tradenom för lite studier för löneräknare som yrke. Det framgår att det är ute i arbetslivet som man lär sig då det tar cirka 5–6 år att lära en löneräknare sitt yrke att räkna löner. För att lösa detta vore det bra med mer undervisning i lönebokföring. Innehållet i studierna utgör ett litet osäkerhetsmoment för en respondent då hen inte vet vad kurserna innehåller och om det viktiga kommer fram i undervisningen. Hen menar att man själv skulle behöva vara med på lektionerna och på så sätt själv se vad som är innehållet i studierna för att avgöra vad som borde tas upp mera eller mindre.

Digitalisering är även något som ges som förslag för att tillgodose arbetslivets krav vid sidan av de studier som finns i läroplanen. Detta är för att bokföringen går mer åt det digitala hållet idag och det ska allt mer börja sparas digitalt och lagras i moln. En tradenom ska därmed behöva ha digital kompetens då detta är det som gäller framöver.

En tradenom som satsar på bokföring kan komma att märka att automatisering kommer påverka bokföringsarbetet på så sätt att det kan hända att personen inte själv fysiskt bokar debet och kredit utan automatiseringen kan utgöra en del av denna process. Av undersökningen får jag bilden av att programmering som tekniskt kunnande kan komma att behövas inom större företag där utvecklingen går snabbt framåt. Enligt en respondent är yrkes- och profileringsstudierna baserade på arbetslivets krav i och med att möjligheten att anpassa ämnen kring redovisning till arbetslivet är lättare än inom andra branscher. En annan respondent håller med då det gäller att läroplanens uppbyggnad av studierna är bra.

• Fråga 5

Respondenterna fick även frågan om inriktningen ekonomiförvaltning är ändamålsenligt uppbyggd med de 45 studiepoängen som fördjupningen innehåller. De flesta av respondenterna anser att inriktningen är bra uppbyggd, men det framkommer att det till exempel skulle kunna vara mera om mervärdesbeskattning samt om bokföring och redovisning. Utgående från en respondents svar kan det även igen konstateras att det beror på var man ska jobba efter avlagda tradenomstudier inom profileringen ekonomiförvaltning.

I kapitel fem i teoridelen presenteras revision och GR-, CGR- och OFGR-examina. Eftersom GR-examen utgör den första obligatoriska examen inom revision som man måste avlägga för att bli revisor, valde jag att fråga de respondenter som har erfarenhet av eller kunskap om GR-examen om möjligheten till GR-examen underlättas för en tradenom som läst fördjupade studier inom ekonomiförvaltning. Svaren jag fick kan konstateras vara ganska lika. Enligt en respondent kan man behöva läsa mera kurser i juridik vilket också framgår i kapitel 5.2. Respondenten anser att de kurser som ingår i profileringen är vettiga och underlättar säkert om man vill skriva tentamen för att bli behörig revisor. Två andra respondenter håller med om att det man läst har man nytta av.

• Fråga 6

Om man fokuserar på frågan om någon speciell kompetens fattas över ett ämne som man skulle önska tas i beaktande i den reviderade läroplanen för 2018 så framkommer det tänkvärda svar av respondenterna. Mervärdesbeskattning, som även betonats tidigare, är ett ämne som skulle kunna vara en egen kurs i tradenomutbildningen. Också elektronisk redovisning kunde enligt en respondent utgöra en egen kurs eller tas upp i kursen affärssystem inom ekonomiförvaltningen. Detta så att tradenomstuderande kan bekanta sig med olika system inom ekonomi och systemens svagheter och styrkor. Här kan det betonas att system lagrar och hanterar data, till exempel bokföring och reskontra. Även digitalisering och digital kompetens nämns som viktigt i och med allt bokföringsmaterial som ska sparas och vara tillgängligt en viss tid eller vara varaktigt sparat material. Molntjänster kan börja utgöra vardagen som system för sparandet av material.

Också programmering, Robotics och automation nämns i en intervju. Det kan vara bra att veta vad dessa betyder för en bokförare, samt vad Robotics och automation kommer ha för betydelse framöver för bokföringen. Det kan vara bra att kunna programmera och fundera på vad som skulle kunna automatiseras. Detta tolkar jag gäller i större företag med mer resurser.

Att delta i projekt samt projektledning som helhet kommer vara något som en tradenom behöver kunna och som skulle behöva betonas mer i utbildningen. Detta eftersom projektledning är något som är framtiden. Oberoende var man arbetar kan det behövas kunskaper i projektledning. Även ekonomisk intelligens kunde vara bra att en tradenom förstår då det kommer till att hen kanske behöver ha en uppfattning om varför ett företag gör de val de gör och tar vissa strategiska steg.

• Fråga 7

Anställningen av tradenomer är enligt de flesta av respondenterna god. En tradenom i bokföringsbranschen har god möjlighet bara hen visar och har intresse och har en sådan personlighet som passar in för bokföraryrket. Tradenomer som läst ekonomiförvaltning har enligt några respondenter en bra möjlighet att hitta arbete. Detta kan av undersökningen konstateras vara för att en tradenom som läst ekonomiförvaltning kan jobba på lite olika ställen beroende på vad som intresserar en. Tradenomer som satsar på att utöka sina kunskaper har enklare att hitta arbete i framtiden. Enligt mig betyder detta att fortbildning är viktigt för att hålla sig kvar på arbetsmarknaden. I Vasatrakten kan det ännu råda en låg nivå på möjlighet till anställning med tanke på den finansiella och politiska situationen, men i hela kommunala sektorn där många börjar gå i pension kan det behövas nyanställningar av till exempel tradenomer.

• Fråga 8

Då samtliga respondenter fick frågorna om vilka möjliga förändringar kommer ske inom ekonomiförvaltning som bransch i framtiden samt hur utbildningen ska svara mot dessa förändringar inom branschen, betonade de det digitala, det elektroniska på ett eller annat sätt. I framtiden kommer bland annat bokföringen bli mer elektronisk. Ekonomisystem från dataleverantörer kommer bli allt viktigare, men man måste ta in och förstå att system har sina svagheter. En tradenom ska börja förstå sig på system och ha kunskap om vad till exempel ett moln och en server innebär. Utbildningen borde fokusera på det bokföringsprogram som används som redskap i redovisningsundervisningen för att tradenomstuderande ska få det digitala kunnandet som börjar prioriteras.

Också analysering av data kommer bli mer aktuellt inom ekonomiförvaltning. Det digitala kan bli en svår uppgift att ta in, men den digitala kompetensen behövs likaså även tekniska grundkunskaper. Företag som redan handhar och är framåt inom det digitala kunde utbildningen samarbeta med för att studeranden skulle få bekantskap med det digitala genom till exempel praktik. Av en intervju kan det dock konstateras att det kan bli lite svårt att få en sådan pass heltäckande undervisning inom det digitala i utbildningar då den digitala kompetensen kan variera från företag till företag, dvs. är företagsspecifik. För att utbildningar ska veta vad som sker och händer i arbetslivet eller inom bokföringsbranschen gällande specifika teman kunde man till exempel ha temakvällar eller temaeftermiddagar samt ha mer dialog med företag.

I kapitel 3.3 går jag närmare in på en artikel som fokuserar på bokförare som yrke. I artikeln *Kirjanpitäjistä yrittäjän sparraajaksi* framgår det att en bokförare behöver nya kompetenser som digital kompetens, kundkontakt och analysförmåga. Detta verkade intressant att ta reda mera på och därför fick respondenterna som sista fråga svara på om dessa kompetenser behövs enligt dem. Av undersökningen framkommer det att en bokförare bör kunna kommunicera med sina kunder. Också att kunna analysera och lösa olika problem som till exempel ledningen har är viktigt för en tradenom. För att vilja analysera behövs ett intressetänkande och analysering ställer intellektuella krav.

En bokförare kommer i framtiden att kanske mer verka som controller enligt en respondent. Detta framgår också i artikeln. All framtida kundbetjäning kommer kanske inte bara utföras av en fysisk person utan också robotik kommer utgöra framtiden och ta hand om kundbetjäning i och med automatisering och artificiell intelligens. Men detta beror säkert på vilken arbetsplats man jobbar på enligt mig. En bokföringsbyrå prioriterar säkert att en person som är bokförare betjänar byråns kunder. Detta eftersom en bokförare allt mer börjar ses som en redovisningsrådgivare (se kapitel 3.3).

7.2 SWOT-analys

I detta kapitel kommer jag utföra en SWOT-analys utgående från vad som framkommit i intervjuerna. Jag kommer presentera några punkter som utmärker tradenomutbildningen med profileringen ekonomiförvaltning samt vad utbildningen ger en studerande.

• Interna (inom utbildningen)

Styrkor:

- Fördelningen av externa och interna profileringsstudier är bra och ger möjlighet till grundläggande kunskaper i både extern och intern redovisning
- Studerande får grundläggande kunskaper, dvs. en allmän ekonomisk grundfärdighet av utbildningen
- Inom utbildningen behandlas bland annat bokföring, bokslut, bokslutsanalysering, T-konton, löneräkning
- Valfri SAP-kurs för studerande
- Studierna underlättar möjligheten att delta i GR-examen, dvs. studerande har nytta av studierna

Svagheter:

- Språk, t.ex. behärska bokföringen också på finska och engelska
 - Få in det digitala i utbildningen, digital kompetens i bokföringen
 - Elektronisk redovisning, olika system/program för t.ex. bokföring, reskontra
 - Beskattning, mervärdesbeskattning
 - Läsa och förstå bokslut
 - Löneräkning
 - Grundkunskaper i teknik, programmering
 - Sparandet av bokföringsmaterial, spara digitalt i moln
 - Mer fokus på projekt(ledning)
 - Analysförmåga, problemlösning t.ex. i bokföringen, ofta lösa casefall i grupp i utbildningen för att betona analytiskt tänkande
- **Externa (utanför utbildningen)**

Möjligheter:

- Efter avlagd utbildning tillämpar studerande sina kunskaper och lär sig mera i arbetslivet genom att fråga och visa att man vill lära sig
- En tradenom med studier inom ekonomiförvaltning kan jobba med lite olika uppgifter
- Utbildningen möjliggör avläggandet av GR-examen då studerande t.ex. avlagt studier i juridik som valfria studier för att bli revisor
- Utbildningen har mer samarbete och dialog med företag
- Utbildningen tar steget och hänger med i det digitala som sker i arbetslivet (inom bokföringsbranschen)
- Utbildningen får feedback från företag som anställer nyutexaminerade

Hot:

- Förändringar inom ekonomiförvaltning som bransch: digitalisering, elektronisk redovisning, molntjänster, automatisering t.ex. inom bokföringsarbeten, analysering av data. Hinner utbildningen med förändringarna?

- Studerandes tillämpning av sina kunskaper inom löneräkning. För lite kunskap i bagaget från utbildningen?
- Framtidens utexaminerade tradenomer kommer kanske verka som analytiska controllers. Har de tillräckligt med kunskap för djup analysering?
- Ger företag som har det digitala i sin verksamhet (digitalt redskap) möjlighet till praktikplats åt studeranden?

8 Undersökningens trovärdighet

Reliabilitet betyder tillförlitlighet. För en kvalitativ studie poängteras det att reliabilitet innebär att andra forskare skulle få samma svar om de skulle utföra intervjuerna med samma respondenter. Respondenterna kan dock ändra innehållet i sina svar, men undersökningen kan ändå nå reliabilitet i en kvalitativ undersökning. Kvale och Brinkmann (2009) menar följande om begreppet reliabilitet: ”den behandlas ofta i relation till frågan om ett resultat kan reproduceras vid andra tidpunkter och av andra forskare” (Kvale & Brinkmann 2009, 263).

Jag kan konstatera att reliabiliteten är relativt hög i den empiriska undersökningen jag gjort, eftersom jag intervjuat yrkeskunniga experter som har arbetsuppgifter inom området ekonomiförvaltning. Om någon annan forskare skulle genomföra samma intervju tror jag att svaren ungefär skulle bli desamma ifall respondenterna inte skulle ha mycket mer att tillägga. Reliabel information är viktigt att få och använda i en kvalitativ undersökning för att avspegla tillförlitlighet och det tycker jag att jag uppnått i min undersökning.

I jämförelse med reliabilitet betyder validitet giltighet, dvs. att man utgående från det som man tänkt undersöka också undersöker för att få ett resultat genom kvalitativ eller kvantitativ metod. Kvale och Brinkmann (2009) beskriver validitet och de utgår från en slutsats som man fått genom premisser: ”En giltig slutsats är korrekt härledd från sina premisser” (Kvale & Brinkmann 2009, 264). För kvalitativa undersökningar betraktas validitet att gälla hela forskningsprocessen (Patel & Davidson 2011, 105).

Jag kan konstatera att även validiteten är hög i min undersökning, eftersom jag fått ett resultat som hänger samman med det jag skulle undersöka. Undersökningen är trovärdig och intervjufrågorna har planerats utgående från examensarbetets syfte och teori. Fyra av de fem intervjuerna genomfördes genom personliga möten med respondenterna och detta

kan sägas stärka undersökningens validitet. Respondenterna utgick för det mesta från deras eget yrke och arbetsplats då de besvarade frågorna med genuina svar. Detta anser jag kan kopplas samman med syftet då jag fokuserade på profileringen ekonomiförvaltning.

9 Slutdiskussion

I mitt examensarbete hade jag som syfte att ta reda på om tradenomer som har valt profileringen ekonomiförvaltning har den kunskap som önskas av näringslivet. I och med att det kommer ske en revidering av läroplanen hösten 2018 är åsikter önskvärda för eventuella ändringar eller tillägg i den. Jag tog även upp frågan om profileringsstudierna underlättar möjligheten till GR-examen, då detta är en möjlighet då läroplanen uppgjordes. Genom intervjuer kunde undersökningen fullföljas för att få tillförlitliga svar som kunde presenteras i analysdelen. Intervjufrågorna sammanställdes utgående från syftet och vad som behandlas i teoridelen.

I teoridelen behandlas yrkeshögskoleutbildning i Finland som för detta arbete tar upp en viktig del som bland annat behandlar företagsekonomi vid Yrkeshögskolan Novia i Vasa samt läroplanen för utbildning i företagsekonomi med inriktningen ekonomiförvaltning. Även begreppen ekonomiförvaltning, extern och intern redovisning samt revision och examina inom revision behandlas och presenteras för att anknyta till inriktningen ekonomiförvaltning samt läroplanen. Även en artikel som behandlar synbara förändringar inom ekonomiförvaltning som bransch samt möjliga specifika kunskaper för en person inriktad på bokföring tas upp för att konstatera att en bokförare kan få en annan roll i framtiden. En bokförare kan komma att få en roll som redovisningsrådgivare framöver.

Utgående från den empiriska undersökningen kan jag konstatera att tradenomutbildningen är en yrkeshögskoleutbildning som innehållsmässigt behandlar ämnen som ger allmänna ekonomiska kunskaper inom företagsekonomiområdet. I utbildningen behandlas teori och allmänna begrepp och tradenomstuderanden med inriktning på ekonomiförvaltning får och behöver bland annat kunskaper i (dubbel)bokföring, löneräkning samt i analysering av bokslut. Indelningen av externa och interna studier inom profileringen ekonomiförvaltning är bra, eftersom studeranden får kunskaper i båda och detta är till fördel och nytta då de kanske inte vet vilka framtida arbetsuppgifter de kommer ha. En tradenom ska vara öppen att lära sig nytt, både då det till exempel kommer till digital kompetens och tekniskt kunnande. Att visa intresse, vara noggrann och metodisk, ha kommunikationsfärdigheter

och kunna betjäna kunder utgör också en tradenoms färdigheter, dock fastän kanske kundbetjäning kommer bli mer automatiserad med robotik beroende på bransch. Analysförmåga, bearbetning av data och problemlösningstänkande är även något som påängteras för till exempel en bokförare. Detta kommer fram både i den analyserade artikeln i teoridelen och i undersökningen.

Det finns dock de punkter som utbildningen borde lägga fokus på, både interna och externa utgående från den uppgjorda SWOT-analysen. Men om man till exempel beaktar det som sker i ekonomiförvaltning som bransch och det som sker i omvärlden och i arbetslivet samt fokuserar på arbetslivets krav angående kunskaper hos studerande kan utbildningen följa den aktuella nivån. Detta behandlas även i artikeln i teoridelen och det betonas att samarbete med arbetslivet är viktigt för läroinrättningar och att det helt enkelt behövs mer arbetslivsorienterade utbildningar.

Möjligheten att kunna delta i GR-examen med de studier man får vid tradenomutbildningen är möjligt genom att till de valfria studierna välja studier i juridik. I teoridelen presenteras det att utöver studiekraven som föreskrivs för GR-examen är också tillräcklig arbetserfarenhet och lägre högskoleexamen obligatoriska för deltagande i examen.

Under skriv- och forskningsprocessens gång har jag tagit del av teori som jag betraktar som intressant och som man kan relatera till då man gör en avgränsad undersökning som denna. Det som jag tar upp i arbetets teoridel utgör grunden för intervjufrågorna och deras innehåll. Genom att respondenterna gav sin tid åt att besvara intervjufrågorna möjliggjorde detta att jag fick sådana utförliga svar på frågorna som jag ämnat för undersökningen. Intervjuerna med yrkespersonerna som gör dagliga ekonomiförvaltningsuppgifter i sina arbeten var givande. Jag fick höra mycket nytt och fick dessutom en inblick i vad deras arbetsuppgifter går ut på och vad de anser om utbildningen och vad en tradenom bör ha för kunskaper. Det var roligt att få besöka deras arbetsplatser och få utföra intervjuerna genom personliga möten.

I och med att den empiriska undersökningen begränsades till ett visst antal intervjuer i detta examensarbete vore förslag till fortsatt forskning att intervjua fler yrkeskunniga i olika företag och även personer inom offentliga sektorn. Detta för att få förslag på idéer för hur man kan planera eller revidera läroplaner för tradenomutbildningar med profileringen ekonomiförvaltning så att läroplanerna beaktar det som sker i näringslivet och i företag

som sköter ekonomiförvaltningsuppgifter. Ett större antal respondenter skulle innebära ett bredare perspektiv på ämnet, men något som inte var syftet med detta arbete.

Som avslutning vill jag framföra ett tack till de respondenter som jag kontaktade och som ställde upp på intervju och gav mig intressanta och omfattande svar för min undersökning. Jag hoppas att resultaten kan komma till nytta för den reviderade läroplanen för 2018 som enheten inom företagsekonomi planerar.

Källförteckning

Tryckta källor

Ax, C., Johansson, C. & Kullvén, H., 2015. *Den nya ekonomistyrningen*. Stockholm: Liber.

Holmvall, L. & Åkesson, A., 2010. *Export & Import. Att göra internationella affärer. Fakta och övningar*. (2. uppl.) Malmö: Liber.

Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R., 2016. *Yrityksen laskentatoimi*. 6., uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media.

Kvale, S. & Brinkmann, S., 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Lahti, S. & Salminen, T., 2008. *Kohti digitaalista taloushallintoa. Sähköiset talouden prosessit käytännössä*. Helsinki: Wsoy pro.

Olsson, H. & Sörensen, S., 2007. *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. (2. uppl.) Stockholm: Liber.

Patel, R. & Davidson, B., 2011. *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Skärvad, P.H. & Lundahl, U., 2016. *Utredningsmetodik*. (4. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Skärvad, P.H. & Olsson, J., 2017. *Företagsekonomi 100*. (18. uppl.) Stockholm: Liber.

Tomperi, S., 2005. *Bokföring i praktiken*. (3. uppl.) Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.

Elektroniska källor

BDO, 2017. *Revision inom offentlig förvaltning*. [Online]
<https://www.bdo.fi/sv-fi/tjanster/revision/revision-inom-offentlig-forvaltning>
[hämtat 5.10.2017].

Ekholm, M., 2017. *En tredjedel ville läsa ekonomi, men det var svårast att komma in till psykologin*. [Online]
<https://svenska.yle.fi/artikel/2017/08/28/en-tredjedel-ville-lasa-ekonomi-men-det-var-svarast-att-komma-in-till-psykologin> [hämtat 6.9.2017].

Expand U (u.å.). *Vårt team*. [Online]
<http://expandu.se/team> [hämtat 24.10.2017].

Finlandssvenska redovisningsexperter, 2009. *Auktorisering*. [Online]
<http://www.redovisningsexperter.fi/se/service.html> [hämtat 20.9.2017].

- Företagsfinland (u.å.a). *Revision*. [Online]
<https://www.yrityssuomi.fi/sv/tilintarkastus> [hämtat 19.9.2017].
- Företagsfinland (u.å.b). *Utläggning av ekonomiadministrationen*. [Online]
<https://www.yrityssuomi.fi/sv/taloushallinnon-ulkoistaminen> [hämtat 28.9.2017].
- Novia (u.å.a). *Företagsekonomi*. [Online]
<https://www.novia.fi/utbildning/utbildningsutbud/foretagsekonomi> [hämtat 6.9.2017].
- Novia (u.å.b). *Läroplaner för studerande med studiestart hösten 2014. Utbildning i företagsekonomi, Vasa (210 SP)*. [Online]
<https://www.novia.fi/utbildning/ansokan-och-studier/laroplaner/2014/?id=8753>
[hämtat: 24.8.2017].
- Novia (u.å.c). *Master of Business Administration, Leadership and Service Design*. [Online]
<https://www.novia.fi/degree-students/master-degree-programmes/leadership-and-service-design/master-of-business-administration-leadership-and-service-design/>
[hämtat 6.9.2017].
- Novia (u.å.d). *Om Yrkeshögskolan Novia*. [Online]
<https://www.novia.fi/om-oss/om-novia/> [hämtat: 24.8.2017].
- Novia (u.å.e). *Tradenom (YH), företagsekonomi, Vasa*. [Online]
<https://www.novia.fi/utbildning/utbildningsutbud/foretagsekonomi/tradenom-yh-foretagsekonomi-vasa/> [hämtat 6.9.2017].
- Patent- och registerstyrelsen, 2016. *Registrering och revisorernas yrkesbeteckningar*. [Online]
https://www.prh.fi/sv/presentation_och_uppgifter/nyhetsbrev/nyhetsbrevmars2016/registrering.html [hämtat 5.10.2017].
- Patent- och registerstyrelsen, 2017a. *Allmänna krav*. [Online]
<https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/examen/revisorsexamenguide/kravforgodkannandeavrevisorer/allmannafordningar.html> [hämtat 19.9.2017].
- Patent- och registerstyrelsen, 2017b. *För revisorer*. [Online]
<https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/forrevisorer.html> [hämtat 19.9.2017].
- Patent- och registerstyrelsen, 2017c. *Högskoleexamen*. [Online]
<https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/examen/revisorsexamenguide/kravforgodkannandeavrevisorer/hogskoleexamen.html> [hämtat 19.9.2017].
- Patent- och registerstyrelsen, 2017d. *Praktisk erfarenhet*. [Online]
<https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/examen/revisorsexamenguide/kravforgodkannandeavrevisorer/praktiskerfarenhet.html> [hämtat 19.9.2017].
- Patent- och registerstyrelsen, 2017e. *Studier*. [Online]
<https://www.prh.fi/sv/revisionstillsyn/examen/revisorsexamenguide/kravforgodkannandeavrevisorer/studier.html> [hämtat 20.9.2017].

Starta eget, 2006. *Affärsjuridik. Kompendium i grundläggande lagstiftning för företagsgrundare*. [Online]
<http://www.starta eget.fi/utbildningsmaterial/10%20Aff%E4rsjuridik.pdf>
[hämtat 14.9.2017].

Studieinfo (u.å.a). *Yrkeshögskola*. [Online]
<https://studieinfo.fi/wp/yrkeshogskola/> [hämtat 5.9.2017].

Studieinfo (u.å.b). *Yrkeshögskolestudiernas struktur*. [Online]
<https://studieinfo.fi/wp/yrkeshogskola/struktur-av-yrkeshogskolestudier/> [hämtat 5.9.2017].

Suomalainen, T., 2017. *Kirjanpitäjistä yrittäjän sparraajaksi*. [Online]
<http://tilisanomat.fi/artikkeli/kirjanpitajasta-yrittajan-sparraajaksi> [hämtat: 30.8.2017].

Taloushallintoliitto, 2015a. *KLT-examen*. [Online]
<https://taloushallintoliitto.fi/sv/klt-examen> [hämtat: 17.9.2017].

Taloushallintoliitto, 2015b. *Om oss*. [Online]
<https://taloushallintoliitto.fi/sv/om-oss> [hämtat: 24.8.2017].

Undervisnings- och kulturministeriet (u.å.a). *Högskolor, vetenskapliga inrättningar och andra offentliga forskningsorganisationer*. [Online]
<http://minedu.fi/sv/hogskolor-och-forskningsinstitut> [hämtat 5.9.2017].

Undervisnings- och kulturministeriet (u.å.b). *Yrkeshögskolorna i Finland*. [Online]
<http://minedu.fi/sv/yrkeshogskolor> [hämtat 5.9.2017].

Finlands författningssamling

Arbets- och näringsministeriets förordning om krav för godkännande av revisorer
7.12.2015/1442

Bokföringslag 30.12.1997/1336 [Online] www.finlex.fi [hämtat: 17.9.2017].

Revisionslag 18.9.2015/1141 [Online]] www.finlex.fi [hämtat: 30.9.2017].

Yrkeshögskolelag 14.11.2014/932 [Online] www.finlex.fi [hämtat: 5.9.2017].

Intervjufrågor

Namn och bakgrund (utbildning, arbetsplats, arbetsuppgifter, arbetserfarenhet)

Får vara anonym respondent

1. Har ni anställt tradenomer tidigare? Vilka personliga egenskaper/allmänna färdigheter önskas av en tradenom?
2. Vilka yrkesmässiga kompetenser borde en tradenom ha inom extern och intern redovisning?
3. Vilken av extern och intern redovisning borde betonas mera enligt dig i tradenomutbildningen? Eller är fördelningen korrekt så som den är nu?
4. Utgående från läroplanen, är yrkesstudierna innefattande profileringsstudierna baserade på arbetslivets krav?
5. Är inriktningen ekonomiförvaltning ändamålsenligt uppbyggd med de 45 studiepoängen som fördjupningen ger studeranden? Vad anser du?

Extra fråga för intervju med yrkesperson inom revisionsbranschen:

Underlättar de fördjupade studierna möjligheten till GR-examen?

6. Fattas någon speciell kompetens (kurs) över ett ämne som skulle önskas tas i beaktande i den reviderade läroplanen för 2018? Behövs mer fördjupning inom ett ämne?
7. Är möjligheten till anställning för tradenomer nu och i framtiden god enligt dig? Kommer ni att anställa tradenomer?
8. Vilka möjliga förändringar kommer ske inom ekonomiförvaltning som bransch i framtiden? Hur ska utbildningen svara mot förändringar inom branschen?

Behövs nya kompetenser som digital kompetens, kundbetjäning (kundkontakt) och analysförmåga som framkommer i artikeln Kirjanpitäjistä yrittäjän sparraajaksi skriven av T. Suomalainen i *Tilisanomat*?

Läroplan (2014), Utbildning i företagsekonomi, Tradenom (YH) 210 SP

GRUNDSTUDIER	51 SP
Introduktion till högskolestudier	3 SP
Språk	24 SP
Matematik	9 SP
IT	9 SP
Nationalekonomi	3 SP
Undersökningsmetodik	3 SP
YRKESSTUDIER	105 SP
Företagsamhet och entreprenörskap	6 SP
Juridik	9 SP
Ekonomiförvaltning	12 SP
*Grunder i affärsredovisning	6 SP
*Grunder i ekonomiplanering	3 SP
*Grunder i finansiering	3 SP
Marknadsföring	15 SP
Organisation och ledarskap	6 SP
Logistikens grunder	3 SP
Företagets samhällsansvar (CSR)	3 SP
Kvalitetsledning och kvalitetssystem	3 SP
Projektseminarium och skrivande	3 SP
PROFILERING EKONOMIFÖRVALTNING	45 SP
Bokföring, bokslut och beskattning	15 SP
*Olika organisationsformer i redovisningen	5 SP
*Fördjupad affärsredovisning	5 SP
*Företagsbeskattning och bokslutsplanering	5 SP
Intern redovisning	15 SP
*Operativ redovisning	5 SP
*Företagsanalys	5 SP
*Affärssystem inom ekonomiförvaltningen	5 SP
Specialfrågor inom ekonomiförvaltning	15 SP
*Lönebokföring och löneadministration	3 SP
*Inledning till revision	3 SP
*Intern styrning och kontroll	3 SP
*Företagsvärdering och företagsarrangemang	3 SP
*Koncernbokslut och internationell redovisning	3 SP
VALFRIA STUDIER	9 SP
PRAKTIK	30 SP
LÄRDOMSPROV	15 SP